

1956-2016

a magyar
forradalom és szabadságharc
emlékműve

Alapította 1999-ben: Tar Károly

Magyar

Liggett

19. évf. 81 sz. A SKANDINÁVIAI MAGYAROK CSALÁDI LAPJA 2016/4

A tartalomból:

1956-2016 4-14

Házunk tája

A pápa látogatása 14-15

A kisközösségektől - megszámíthatóságunkig 16-21

Lélekgondozó

Jövőre 500 éves a reformáció 22-23

Nyári történetek

Ezeregy hűvös éj 24-27

Tudnod kell, hogy számítunk rád! 32-35

Az iskolál fölöttébb szükséges voltáról

Két himnusz 30-31

Magyarok története

A vallásháborúk 32-33

Ághegy könyvek 28

Sport

Vilma sikere 35

m e l l é k l e t

A címlapon a budapesti 56-os emlékmű Ligeti Pál fotója.

**Skandináviában rengeteg a liget (lund),
de MAGYAR LIGET csak egy van!**

Szerkesztő:

Ligeti Pál - lunditar@gmail.com

Honlap: <http://aghegy.hhrf.org/tarkaroly/>

Székely János - nikon@amdazerg.info

Szász Lajos l.szasz@gmail.com

Tördelés: Bengtsson Benjamin zsoltbenne@gmail.com

Fiókszerkesztőségek:

Oslo: Kovács Ferenc - kkferenc49@gmail.com

Koppenhága: Pet Tünde - tundepeto@hotmail.com

Budapest: Aniszi Kálmán - aniszi_kalman@g51.kibernet.hu

Berlin: Sárga Nóra norasarga@gmail.com

Az aláírt írásokért a szerzők felelősek. A szerkesztőség a beküldött írások magyarítását kötelességének tartja. A lapot a skandináviai magyar egyesületek és jóakaróink sokszorosítják és terjesztik.

Lapunk a világhálón: <http://magyarliget.hhrf.org>

ISSN 1404-7780

József Attila:

Tél

*Valami nagy-nagy tüzet kéne rakni,
Hogy melegednének az emberek.
Ráhányi mindent, ami antik, ócska,
Csorbát, töröttet s ami új, meg ép,
Gyermekjátékot, - ó, boldog fogócska! -
S rászórni szórva mindent, ami szép.
Dalolna forró láng az égig róla
S kezén fogná mindenki földjét.
Valami nagy-nagy tüzet kéne rakni,
Hisz zúzmárás a város, a berek...
Fagyos kamrák kilincsét folszaggatni
És rakni, adjon sok-sok meleget.
Azt a tüzet, ó jaj, meg kéne rakni,
Hogy fölengednének az emberek!*

Weöres Sándor:

Tél

*Hó a mező takarója,
hűvös a nap, fagy a láng.*

*Délen a fecske, gólya
gondol-e ránk?*

*Nincs dal az ég hidegében,
károg a varjuserég.*

*Mégis a szán fut a jégen,
gyerekek!*

Tar Károly:

Téli mosoly

*Pecsenye pirosra pirítja
két kezét a tél
Párásat pőfékel párosan
tüzelő tüdőd
Felhőben fürdőzik fölötted
kéken kél az ég
Szemedben szikrázva szökkenő
tavasz tündököl*

házunk tája

Mit kezdünk a szabadságunkkal?

Történelmünk kiemelkedő fejezetei a szabadságról szólnak. 1848-ban futótüzként lángolt a vágy, hogy láncaitól szabaduljon a magyar nép, tíz pontba sűrítve áll mementóként, hogy mit értettek akkoriban szabadság alatt. Vér és gyász tapadt az 1956-os forradalom és szabadságharc küzdelmeihez. Azelőtt is azóta ez az a szó, amelynek használatával visszaélnék a politikai küzdőtereken. Nézzük baloldalról, a liberálisok oldaláról, kérdezzük a filozófusokat, kiderül, hogy a szabadság csak illúzió. Idézzük neves költőink közül például Heltai Jenőt: „Tudd meg: szabad csak az, akit/ Szó nem butít, fény nem vakít,/ Se rang, se kincs nem veszteget meg,/ Az, aki nyíltan gyűlölhét, szerethet,/ A látszatot lenézi, meg nem óvja,/ Nincs letagadni, titkolni valója./ Tudd meg: szabad csak az, kinek/ Ajkát hazugság nem fertőzi meg,/ Aki üres jelszókat nem visít,/ Nem áztat, nem ígér, nem hamisít./ Nem alkuszik meg, hű becsületéhez,/ Bátran kimondja, mit gondol, mit érez.

A modernításban a demokráciákban élők számának növekedésével és az emberek a döntéshozatalban való egyre nagyobb részvételével rokonítják, az elmúlt században a gyarmatok felszámolása mutatott a szabadság terjedéséről. Végigolvashatjuk a görög filozófusokat, idézzük Kantot, aki szabadságnak nevezi az ész kormányozta akaratot. Schopenhauer szerint a természettörvényeknek vagyunk alávetve, cselekvéseinkben nem vagyunk szabadok, erkölcsünk részvétből fakad. Szent Agoston az állítja, hogy embernek szabadságában áll, hogy ne a jót cselekedje. Az önállósult emberi lélek vak akarásra képes.

Egyszerűsítve a szabadság, amiről álmodunk, saját törvényeink foglya. Ugy kell szabadon cselekednünk, hogy másoknak ne ártsunk. Balfék gondolat, mert nem követheti mindenki. Aki többet akar, a másból akarja, a szabadság a közlekedő edények törvénye szerint működik, akinek nagyobb szabadság jut, az mások szabadságából nyeri a többletet. Nincs megnyugvás ezen a küzdőhelyen.

A politikai szabadság alatt az állampolgári és emberi jogokat értjük. A demokratikus társadalmat, ahol az állam intézményi, jogi, erkölcsi és minden egyéb eszközzel kiáll polgárainak alkotmányba foglalt különböző szabadságaiért. Biztosítja a gyülekezés, az egyesülés, az oktatás, a mozgás-, a szabad sajtó, a vallásgyakorlás, a gondolati, a vélemény-, a szólás-, a szexuális és sok másféle szabadságot.

Minden szabadságünnepeinken nézzünk magunkba és nézzünk körül, mi történik jogainkkal. Valamilyen erő, örökösen csorbítani akarják jogainkat, mert ez ember embernek még akkor is farkasa, lesz, amikor ez a vérszomjas fenevad kipusztul környezetünkből.

Legfőbb szabadságunk az lehet, ha lehetőségünk marad az örökös küzdelemre. Királyok, császárok, diktatúrák, demokratikusan választott vezéreink is hajlamosak a császárkodásra. Ettől óvják magukat Marcus Aurelianus óta mindenféle nagycímű vezetők, nem sok sikerrel.

Mit kezdünk tehát szabadságunkkal? Folytatnunk kell küzdelmünket minden szabadságtíprás ellen. És arra kell bízunk az utánunk következőket, ha jót akarnak, mindenféle erős és gyengülő hitük ellenére, magasan lobogtassák a szentekhez mérten tiszta szabadság, az emberséges földi lét reményét lobogtató zászlót.

Ligeti Pál

NYÍLT TÉR

Ezt a lapszámunkat megbízott szerkesztőnk helyett Ligeti Pál készítette.

1956 október 23: Egy kisdíák szemével és 60 évvel később

Az Eötvös

Az Eötvös gimnáziumban kezdtem a középiskolát, 14 éves koromban, 1956 szeptemberben. Az "Eötvös" Budapest belvárosában, a Reáltanoda utcában van, tipikus XIX sz.-beli épület, valóban inkább *tanoda*. Hosszú hagyományokkal rendelkező iskola, komor épület.

A tanári kar kiváló erőkből állott, -nem tudhattuk, hogy sokan köztük olyan, mint *Balassa* magyar nyelvtanár, ki egyetemi katedrát is kaphatott volna. A kommunista rendszerben 'csak' gimnáziumi tanárként dolgozhatott. *Antall József*, a szomszéd osztályban tanított. Ő volt Magyarország rendszerváltás utáni első miniszterelnöke.

Iskolakezdekskor, az első meglepetés akkor ért minket, amikor közölték velünk a kötelező sapkaviselést. A sapkán jelvény volt, alján vörös csillaggal. Persze a *csákót* azonnal zsebre vágtuk, mihelyt a tanárok látóterén kívül voltunk. A forradalom alatt a csillagot lereszeltük.

[http://gyujtemeny.vatera.hu/index_c371.html?](http://gyujtemeny.vatera.hu/index_c371.html?ap=1&at=1&p=2&q=ikarus+415+1+24+rigo&qt=1&td=1)

[ap=1&at=1&p=2&q=ikarus+415+1+24+rigo&qt=1&td=1](http://gyujtemeny.vatera.hu/index_c371.html?ap=1&at=1&p=2&q=ikarus+415+1+24+rigo&qt=1&td=1)

1956 október 23.-a

1956 október 23.-án kedden nagy nyugtalanság volt az iskolában. Kiderült, hogy az egyetemi diákok álltak elő követeléseikkel. Ezeket 12 pontban foglalták össze.

1956-ban a *Műegyetem kollégiuma*, többek között innen indult el az 1956-os forradalom gondolata. Ebbe az épületben működött 1956-ban a műszaki egyetem központi diákszállója, amelyik kiindulópontja volt a diákság októberi megmozdulásának és a forradalomnak. Ma a *Magyarság háza*, mely egy kisebb szekción bemutatja a forradalom alatt történeteket.

Ezután hazamentünk, kellemes, napos, őszi idő volt. A hangulatból még nem lehetett érezni, milyen forró napok előtt állunk, melyek hatása évtizedek múltán is megdobogtatja a szíveket, olyan napok, melyek a kezdeti sikerek után kegyetlen és véres megtorlást hoztak népünkre.

Délután elmentem Lénárd Ednához angol nyelvelkére. Lénárd ismert műfordító is volt. Késő délután bandukoltam

hazafelé. A Parlament előtt ekkor még nem volt semmi, de a Szt. István körúton több ezer ember vonult Buda felé.

Csatlakoztam hozzájuk, a Bem-térre menetelve Budára. A tüntetők jelszavakat skandáltak. "Tartsák a magyar uránt Magyarországon", "Vonuljanak ki a szovjet csapatok" és sok mást.

A Bem szobornál

A Bem téri emlékműnél gyülekezett a tömeg. A házak ablakából nemzeti zászlók lógtak, ezekből már kivágták a gyűlölt címet, búzakalással, sarlóval, kalapáccsal. A lakatnya előtt várakoztunk, néhány nappal azelőtt nem lett volna meglepetés, ha onnan a tömegre tüzeltek volna. Ehelyett a kiskatonák csak kikönyököltek az ablakokon.

A furcsa az volt, hogy a környéken levő kaszárnyák felől sem volt semmi, ami arra utalt volna, hogy a katonaság ellenézne a tömegmegmozdulást, pedig itt volt a Petőfi katonai akadémia, melynek lakói és diákjai a kommunista rendszer elkényeztetett, megbízható rohamcsapataiból álltak. Október 23.-án elérkezett az ideje annak, hogy szétrombolják azt a szellemet, mely megeremtette őket.

A hangulat földöntúli volt, értettük, hogy valami rendkívüli történik.

Utam a Parlament elé vitt, tőlünk csak 5-600 méterre. Az egész teret ellepte a tömeg, kora este volt. Több beszéd hangzott el és mindenki Nagy Imrere várt, kit egy liberálisabb kommunista vezetőként ismertek. A rádió előtt már folyt a harc.

Október 24

Másnap, szerda reggel kimentem a Fürst Sándor (ma Hollán Ernő) utcába, ez a Szent István körút keresztutcája. Tovább nem is tudtam menni, mert a Honvéd-utca felől, a körút másik oldaláról, már átlöttek, és az utca falai véresek voltak. Egy halott fiú is feküdt az utca elején.

Október 25

Másnap újra lemerészkedtem, nem tudom, honnan vettem a bátorságot. Egy osztálytársammal vásárolni mentünk. A Nyugati pályaudvar előtt már tömegével álltak az orosz tankok, meg páncélautók. Nem fogtuk fel a helyzet veszélyességét, de ez még mindig jobb hely volt, mint a város néhány más része, például a Parlament előtti tér. A *Szikra* mozi szét volt löve, a járdán több halott feküdt. Gondolkoztunk, miként jutunk tovább, ekkor egy teherautó ment el az egyik orosz tank mellett, egyenesen neki a tank csövének, mely megpördült.

Ezután éktelen lövöldözés kezdődött. Alighogy kiléptünk a mozi rejtekéből, az épületet letalálta érte. A *Szikra* mozi emelete pillanatok alatt romos lett. Ezután jobbnak láttuk, hogy inkább lemondunk a vajról, és mellékutakon hazamentünk.

A felfordulás teljes volt. Az AVH, a rendőrség és a katonaság fegyverraktárait kiürítették. A fegyvereket szétszórták a nép között, iskolásfiúk is puskával és piros-fehér-zöld karszalaggal jártak.

Felfegyverzett polgárok tömegei ömlöttek a város frekventált pontjai felé, keresve a hatalom birtokosait. Nyílt teherautókon fegyveres fiatalok ültek. Sokan már az első vagy a második napon tűzharc áldozatai lettek.

A Margit-híd pesti hídfője 1956 október. 300 méterre lakásunktól

Ma is itt megyek el sokszor útban a Margitsziget felé. A híd túlsó oldalán a "Fehér Ház" oszlopai láthatók. A háború előtt ez szintén *Palatinus-ház* volt a Rudolf (ma Jászai Mari) téren. A szövetséges (angol-amerikai) légitámadások következtében annyira megsérült, hogy le kellett bontani. Helyette neosztalinista házat épített a szocialista hatalom. Részben innen irányította az *apparátus* az ország életét.

A személyi kultusz "kötelező" kellei a "Fehér ház", (akkor Belügyminisztérium) homlokzatán http://napitortenelmiforras.blog.hu/2016/04/01/_a_margit-hid_nem_visz_sehonnan_sehova

A Fehér ház: A hatalom központja 1956-ban, és ma. (Dr. Gábor László műve). <http://epiteszforum.hu/galeria/gabor-laszlor-emelekezunk/16272>

Az államvédelmi hatóság (ÁVH) 1951-es beköltözése után az

épület pincéjében fogda, az első emeleten az ÁVH titkársága valamint a vezetők irodái, köztük Péter Gábor és Farkas Vladimir (a hírszerzés parancsnoka) részlege. Az 1956-os forradalom idején a "Fehér Ház" - mely lakásunktól párszáz méterre van - a régi rend híveinek egyik központja maradt. A munkahelyükön ragadt belülegesek megszervezték az épület védelmét és felvették a harcot a szomszédos házak tetejéről tüzelő támadókkal.

Tabajdi Gábor: Budapest a titkosszolgálatok hálójában. Jaffa Kiadó, Budapest, 2015, 18-24.

Így csak most, 60 évvel később értem meg, kik lötték le azokat a fiatalokat, akik tözsomszédáságunkban felvették a harcot a "Fehér Ház", meg a Hadügyminisztérium jól felfegyverzett államvédeivel.

Az államapparátusnak nem volt elég nagy a "Fehér Ház", az egyik *Palatinus-ház* homlokzatát tönkretéve (lásd az öt ablakot), 2500 négyzetméteren éttermet készítettek. E ház pincéjéből teherautószámra hordták ki a fiatal szabadságharcosok 1956 október 24-én a löfegyvereket.

Budapest XIII. Katona J. u 28. Innen hordták ki a felkelők ay AVH által gyűjtött fegyvereket teherautókkal 1956 október 24.-én.

A véres csütörtök.

1956 okt. 25: Míg barátommal vásárolni mentünk, sok minden történt, amit csak jóval később tudtam meg teljes egészében A *tisztító vihar* c. könyvből. (Aczél Tamás-Mérai Tibor: *Tisztító vihar*. Noran-Kiadó, 2006. ISBN 963 7416 83 8)

A Parlament előtt talán százezer ember is összegyűlt ezen a napon, a forradalom melletti politikai tüntetésen. A nap folyamán, a teret szegélyező épület tetejéről, valószínű egy AVO-s különítmény a tömegre lőtt, rövid idő leforgása alatt a téren halottak és sebesültek százai hevertek.

A véres csütörtök emléktáblája Budapesten a Kossuth téren a Mezőgazdasági Minisztérium előtt.

1956 október 25-éről az «1956-os emlékhely és kiállítás» emlékszik meg a Kossuth téren.
Az áldozatok 1956 október 25-én. «1956-os emlékhely és kiállítás»

Az 1956-os forradalom jelképe, máig is élő szimbóluma a szovjet inspirációju magyar címer nélküli zászló. «1956-os emlékhely és kiállítás».

Az áldozatok emléke. «1956-os emlékhely és kiállítás»

Ezután már szinte nem lehetett az utcára menni, de a hét végére elhallgattak a fegyverek. Az AVH ellenállását letörte a nép. A Kommunista Párt házát a Köztársaság téren még

védtek egy ideig a belügyminisztérium különleges osztagai, - de kemény harcok után feladták.

A téren található Jean-Pierre Pedrazzini, francia újságíró emlékműve. A kommunista rendszer elleni gyűlölet határtalan volt, és mikor a védők már megadták magukat, minden további teketória nélkül megölték őket. Az utcákon néhány helyen ávos katonákat és tiszteket akasztottak fel a lámpaoszlopokra.

A Köztársaság téri eseményeket Csák János filmoperatőr is dokumentálta, aki a forradalom után Norvégiában talált menedéket.

Jónás

1956-ig egy osztályba jártam Jónás Gáborral. Sokat játszottunk együtt. A Sziget (ma Radnóti Miklós) utcai lakásukban is többször jártam.

Gyerekkoromban nem tudtam, hogy mostohaapja, mint vérébíró, az úgynevezett *Jónás tanács* elnöke volt. Ez a «tanács» halálos ítéletek százait hozta. Dr. Jónás, a leghírhedtebb tanácselnökök egyike volt, és főleg háborús és ellenállási ügyekben ítélkezett. Pontosan végrehajtotta az ÁVH utasításait. A Forradalom előtt a miskolci bíróság vezetője volt és ő hozta az utolsó halálos ítéletet 1956 februárjában. A Forradalom ideje alatt, 1956 november 3.-án, a szovjet csapatok visszatérése előtt, kiugrott a miskolci ügyészség ablakán és szörnyethalt. Fogadott fia, Gábor, nevet változtatott és Kanadába távozott, egy ideig még irt nekem. 1957-ben érkezett tőle az utolsó hír. A levelezésnek különben is véget kellett volna vetni, mert a borítékon az állt: "Márciusban újra kezdjük".

Corvin köz

Az egyik legfontosabb ellenállási góc a VIII. Kerületi Corvin közben alakult ki. Az ellenállás összeomlása után számos

corvinistát letartóztattak, és a legsúlyosabb ítéleteket szabták ki rájuk. (Ungváry K, Tabajdi G. Budapest a diktatúrák árnyékában. Jaffa Kiadó, 2012. ISBN 9786 15 5235 34 4).

A «Pesti srác» fiatal fiú, ki fegyverrel a kezében vett részt a forradalomban. Fotó: Dr. Csángó Péter, 2016 október.

A Corvin-köz emléktáblái közül talán a legfontosabb, mely egyik kollégámmal kapcsolatos. Személyesen ismertem az ortopéd sebész *Gábor Imrét* és annak ellenére, hogy több alkalommal találkoztunk, de Imre egyetlen alkalommal nem említette a forradalom alatti hősiességét. Együtt dolgoztunk egy projekten és a magyar hatóságokat próbáltuk meggyőzni arról, hogy norvég reumatikus betegeket kezeljenek magyar gyógyintézetekben.

Élete utolsó fázisában, Dr. Gábor Imre a Høvik legesenterben, (Oslo mellett) tevékenykedett.

Sophies Minde Ortopediske Hospital: *Gloria victis*: Dicsőség az áldozatoknak. Itt találjuk a megemlékezést *Dr. Gábor Imréről*: „Az 1956-os magyar szabadságharc idején a fiatal orvos hősiessé mentette és ápolta a szabadságharcosok sebesültjeit. A szabadságharc leverése után Norvégiába emigrált, ahol az egyik legismertebb kórház köztisztelőben álló igazgatója lett.”

Dr. Gábor Imre méltatása a norvég orvosi folyóiratban (2001) http://tidsskriftet.no/2001/06/nytt-om-navn*

Miután Magyarország felszabadult 1989-ben, az új, demokratikus kormány, az 1956-os emlékéremmel, a Magyar Köztársaság Elnöke Aranykeresztjével és a Politikai Foglyok Országos Szövetsége érdemrendjével tüntette ki.

Egy másik emléktáblán *Batta József* nevét láthatjuk. (1925-1992). Az 1956-os szabadságharcos Norvégiában talált új otthonra. Haláláig az ott működő igazolt szabadságharcos szövetség főtitkára.

A már említett *Magyarság háza* időleges kiállítása mutatja be röviden a forradalom történetét. Az egyik kiállítási tárgy egy lódenkabátos forradalmárt van hivatva bemutatni.

Egy magyar szabadságharcos egyenruhája 1956-ban. október.

A vég

Hideg őszi nap volt, 1956 november 4. Iskolába akkor nem tudtunk menni, így a család csak otthon ült. November 4.-én nyitott szovjet katonai páncélautók vonultak el a házunk előtt. Mindegyikből legalább 8, állig felfegyverzett katona nézett fel a házakra. Ekkor tudtuk, vége mindennek. A legkisebb ellenállásba is ütközve valószínű úgy tettek volna, mint másutt is Budapesten. A legelső emeletekre tüzeltek és a házak ekkor kártyavárként omlottak össze. A Parlament őrségét lefegyverezték, egy részük házunk előtt ment hazafelé.

Az egész országban folytak a harcok. Hallottam a forradalom alatt a rádióban Mindszenty bíborost, - kit a forradalmárok szabadítottak ki rétsági fogságából -, majd a miniszterelnök Nagy Imrét, mikor segítségért fordult a világhoz.

Ebből a szempontból rendkívül fontos: legyünk tudatában annak, hogy 1956 volt a valódi, az intellektuál réteg által katalizált, de elsősorban munkások, meg diákok által harcolt forradalom. A munkásosztály a kommunizmus alatt egyfajta különleges státuszt élvezett. Viszont pontosan a munkásosztály állt a forradalom, az elnyomók ellen irányuló harc élén. Erre a tényre Charles Gati hívja fel a figyelmet *Failed illusions* című könyvében.

Gati számos publikáció és könyv szerzője, társszerzője, a Marshall Shulman-díjat a *Hungary and the Soviet bloc* és a *Failed Illusions* c. könyvével is elnyerte. Utóbbi magyarul

2006-ban *Vesztett illúziók. Moszkva, Washington, Budapest és az 1956-os forradalom* címen jelent meg.

A másik jellegzetesség, mely minden totalitárius államra vonatkozik, hogy mint az 1956-os események is demonstrálják, az az állam hadviselése *saját polgárai ellen*.

Talán csak decemberben kezdtük újra az iskolát. Néhány gimnáziumi osztálytárs akkor már külföldön volt, akkori szóhasználatlaltal disszidált. Legtöbben az általános iskolai barátok közül mentek el. Többükkel vagy úgy találkoztam, hogy meglátogattam őket a 80-as években, vagy mikor többen eljöttek az 1996-ban rendezett találkozóra Budapesztre.

A harmadik vonás az, hogy a nyugati hatalmak, beleértve az Egyesült Államokat, semmit nem tudtak Magyarországról. Ez volt a helyzet Trianon alatt, és 1956-ban is. Magyarországon nem létezett olyan diplomáciai erő, képviselő, mely objektív képet tudott volna adni az országról.

Annak ellenére, hogy a *Szabad Európa* és a *Voice of America* reggeltől estig ellenállásra buzdította a magyar népet, gyakorlati, fegyveres segítség nem érkezett. A magyar népet elárulták és magára hagyták. Az európai és a világtörténelem szempontjából egészen egyedülálló felkelés elárulását még tetézte a szuezi válság, melyet szintén ürügynek használt a Szovjetunió, hogy letörje a forradalmat.

Dobtáras géppisztoly, melyet "gítár"-nak becéztek. Egy ilyen találtam a Duna-parton a vízben 1957 márciusban. Hazavittem, nagy rémületet kelteve otthon. Másnap visszadobtam a folyóba. Kiállítva a *Magarság házában*, Budapest I. kerület, Szentháromság tér, 2016 október.

Rövid rabság a Szabadság téren

Pethes Attila osztálytársam bátyját agyonlőtték a szovjetek. A fiú kenyérért állt sorban 1956 novemberben. Úgy látszott, ezzel megszegte a gyülekezési tilalmat. 1957 március 15.-én fekete szalagot tettem a kabátomra, hogy e gyászos eseményről és a bukott forradalomról megemlékezzem. Így sétáltam hazafelé a Guszev (ma Október 6) utcán. Egy civil rendőr bevitt a Szabadság téri rendőrsre, Revolvert tett maga elé és megfenyegetett, adatokat vett fel, majd szerencsémre, egy fél óra után hazaengedtek. Néhány hétre rá az iskolából felfüggesztettek, mert nem voltam hajlandó megnézni egy szovjet filmet. Az osztályfőnök rettegett, hogy ezt valaki megtudja s míg erre fényt nem derített nem látogathattam az iskolát.

Az osztály

Általános iskolai, meg gimnáziumi osztálytársaim szétszéledtek. Svédország, Kanada, az Egyesült Államok, Ausztrália, Chile, Új-Zéland adtak hazát azoknak, kiknek egy részét csak jóval később sikerült viszontlátni. A félelem elkísérte generációnkat. Végig a gimnáziumban és az egyetemi tanulmányok alatt. Erről a mai fiatalok semmit nem tudnak, pedig a szabadság az élet egyik legfőbb értéke.

A budapesti Terror Háza előtt látható e jelképes vasfüggöny. Reméljük, a jövőben is megmarad szimbólumnak. A múzeumban egy különleges kiállítás mutatja be az 1956-os októberi eseményeket.

A sors iróniája.

Szinte a semmiből emelkedett fel Magyarország egyik legismertebb figurája, Horn Gyula.

Karrierjét Kádár János megtorló szervezetében kezdte, mint karhatalmista. Úgynevezett pufajkás. Nem kizárható, hogy lövetett ártatlan tüntetőkre. Miután a Kádár rezsim helyzete konszolidálódott, 1957 nyarán, a karhatalmisták, köztük Horn Gyula is, kulcspozíciókat kaptak.

Horn Gyula az Újpesti rakpart 11-ben lakott utolsó éveiben. Horn Gyula, mint karhatalmista kezdte, ő volt felelős a vasfüggöny átvágásáért 1989-ben. A sors iróniája, hogy nem túl messze, kb. 500 m távolságra lakott Horn Gyulától, egy más időben, Kéthly Anna szociáldemokrata képviselő, aki a Nagy Imre kormány államminisztere volt és emigrációban halt meg.

Magyarországon sok rossz és gyűlölt rendszer uralkodott. Az országot az elmúlt évszázadban több katasztrófa érte, mint sok más országot Európában. (Andenæs U. A-posten, 23.10.2006). Az első világháború után jött Trianon, a Tanácsköztársaság, a Horthy rendszer, a német megszállás, a Holocaust: a zsidók meggyilkolása, majd a svábok és a szlovákok kitelepítése, a Rákosi rendszer, az 56-os forradalom a véráldozatokkal, az ország ismételt lerombolásával, majd egy a szovjet kényuralomhoz hű Kádár-rendszer, melynek határtalan bosszúja sok ezer ártatlan ember életébe került.

A történelem során talán most először sikerülhet, hogy az ország megtartsa a nehezen kivívott függetlenségét.

1956 a saját életem és sok másét is meghatározta. A magyar nép szabadsága az októberi forradalom után csak több, mint negyven évvel később, sok szenvedés és véráldozat árán valósult meg. Egy olyan kincs, melyre vigyáznunk kell.

**Szöveg és fotó:
Dr. Csángó Péter**

A 60. évforduló Oslóban

„Több mint háromezer halott az utcákon (köztük az éppen 60 éve, a Kossuth téren géppuskatűzzel legyilkolt név szerint ismert 71 és ki tudja, mennyi ismeretlen áldozat), húszezer sebesült, húszezer koncepcióper, több, mint kétszáz végrehajtott halálos ítélet, ezer Szovjetunióba elhurcolt magyar ember, tizenháromezer internált belföldön, kétszáz ezer szülőföldjét elhagyni kényszerülő menekült és egy több, mint harminc esztendőre újra berendezkedő, hazaárulásban és emberlésben fogant, nemzetellenes és velejéig gonosz kommunista diktatúra – ezt kapta büntetésként a magyar nép 1956-ért. Vérrel és áldozattal megszentelt jutalomként pedig azt, hogy 12 nap alatt visszanyerték a szabadság, a méltóság és a felelősségvállalás lélekemelő erejét. (Kövér László 2016-10.25. Parlament)

Az 1956-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulójára szervezett oslói nagyszabású ünnepségsorozat előkészítésében és kivitelezésében a Magyar Kultúra Lovagja cím Norvégiában élő tulajdonosai is alaposan kivették a részüket. A főszervezők egyike Nagy Mária Lucia, a Norvég-Magyar Egyesület elnöke volt. Az ünnepi műsorban fellépett Wolfgang Plagge zeneszerző, zongoraművész. A Norvég Királyság korábbi magyarországi nagykövete, Bjørn Frode Østern pedig tanácsaival, több évtizedes tapasztalataival segített az előkészületekben. Kovács katáng Ferenc író, műfordító pedig a Magyarország Barátai Alapítvány által rendelkezésére bocsátott 56-os filmdokumentummal színesítette az októberben 24-én megrendezett díszünnepséget.

Az '56-os ünnepségsorozat már okt. 20-án kezdetét vette Oslóban. A debreceni Canto Armonico kórus adott koncertet abban a kiváló akusztikájú Frogner templomban, ahol már korábban is hallhattunk színvonalas, magyar vonatkozású komolyzenei koncerteket. Ezúttal Bartók Béla születésének 135. évfordulójára emlékezett a kórus, de szerepelt a repertoárjukban magyar népdalfeldolgozás, Erkel Ferenc, Járdányi Pál, Kodály Zoltán, Ligeti György kórusmű is. A zenedarabokat felváltva Deményi Sarolta, Dobos Gyöngyi, Gáll Péter és Tóth Donát vezényelte. Zongorán a Vajdaságban született, Oslóban is mesterdiplomázott Utasi Noémi közreműködött.

Az október 24-i ünnepi megemlékezést a Norvég-Magyar Egyesület (NUFO), az oslói Magyar Nagykövetség és a norvégiai Magyarok Baráti Köre (MBK) szervezte. A magyar és a norvég zászló ünnepélyes bevonulása után a nap kommentátora, Morten Røhr oslói színművész köszöntötte a négy-százat is meghaladó közönséget, és felkérte Sikó Anna Mária

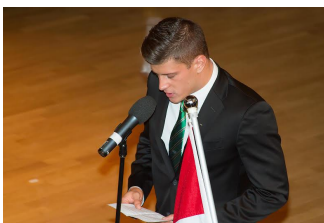

nagykövetet a nyitóbeszéd megtartására. Ezután a nap egyik meglepetése következett. Heinz Georg Windingstad várostörténész, mint szemtanú, egy oslói fáklyás szimpátiatüntetésről számolt be, amit a szovjet megszállók ellen, a magyar szabadságharcosok támogatására tartottak 1956-ban egy sötét, november eleji estén. A Városháza Aulájában gyűlt össze a többszáz fős tömeg, ahol egy vézna, alacsony ifjú tűnt fel a 2. emeleti kerengőn, s elszavalta a frissen írt Magyarország, 1956 (Arnulf Øverland: Ungarn, 1956) című saját versét.

*Még senki se hallgat.
A kezeit mosó
ENSz-ben
határozatokat hoznak
egyre élesebb hangnemben.
– De valamit tenni is?
Ugyan már, mit tehetnénk,
ha nem hallgatnak ránk az oroszok?*

(részlet, Sulyok Vince fordítása)

Az est zenei blokkjaiban Christian H. Grøvlen Liszt Ferenc Les Jeux d'Eau zongoraművét, a debreceni Canto Armonico kórus Bartók és Kodály kórusműveket, Annar Føllesø hegedűművész és Wolfgang Plagge zongorista Hubay Jenő Hejre Kati kettősét hallhattuk. A Wolfgang Plagge által a Forradalom és szabadságharc 40. évfordulójára megzenésített Gloria Victis című kórusműve most újra műsorra került a Canto Armonico kórusral, és a szerző zongorakíséretével. A Csillagszemű táncegyüttes és a somorjai Duna Folk Band kalotaszegi és szatmári táncokkal kápráztatta el a közönséget.

Az est második nagy meglepetését az okozta, hogy a norvégiai 56-os magyarok köszöntésére Gyurta Dániel olimpiai, világ- és Európa-bajnok úszó lépett a színpadra, aki nagy népszerűségnek örvend nem csak Magyarországon, hanem Norvégiában is. A 2011-es sanghaji világbajnokságon 100 méter mellen aranyérmes norvég Dale Oen a 2012-es londoni olimpiai játékokon is nagy esélyesének számított, de a két esemény között váratlanul meghalt. A norvég és a magyar fiú barátként élt egymás mellett az úszótársadalomban, így aztán Gyurta Dániel felajánlotta olimpiai érmének másolatát Dale emlékére az Oen családnak. A norvégiai átadási ünnepség nagy sajtóvisshangot váltott ki világszerte.

Ezután következett az est Ünnepi Beszéde. Ezt az 56-os események résztvevőinek nevében az akkori orvostanhallgató, dr. Nagy Mária Lucia, a Norvég-Magyar Egyesület elnöke, a nagyszerű 40. és 50. évfordulók lelke, motorja tartotta. Megható szavait óriási taps követte.

Az 56-os magyar menekülteket befogadó önzetlen, segítőkész norvég társadalom tiszteletére a norvég himnuszt is elénekeltük. Az ünnepség állófogadással, késő estébe nyúló beszélgetéssel zárult. A nagykövetség munkatársai erőn felül teljesítettek. Szívvel, lélekkel azon munkálkodtak, hogy méltó módon ünnepelhesük a forradalom és a szabadságharc 60. évfordulóját. (a fotókat Buday Károly készítette)

-kkf- 2016 Oslo

1956-os menekültek Norvégiában

Aki átjut az Országos Idegennyelvű Könyvtár kissé szocreál bejáratán és a kedves, de szigorú biztonsági őreire, azonnal kellemes meglepetésben részesül. Hatalmas, klasszikus előadótérmekek és varázslatos hangulat teszi igézővé az épületet. Többnyire csak személyre szóló meghívóval léphetünk be, még egy könyvbe is beírhatjuk a nevünk.

Így volt ez október 24-én is, -egy nappal a Parlament előtti komoly és nagy tömeg résztvevőt összegyűjtő ünnepségek után- egy kisebb közönség előtt lezajló, de rendkívül fontos eseménynek lehettünk tanúi.

A jelen kétnapos konferencia háttérében a szervező Kovács katáng Ferenc (Oslói Egyetem. Médiaintézet) állt. A rendezvény arról szólt, miként nyitotta meg egy kis ország kapuit és nagy szívét honfitársaink előtt.

Országos Idegennyelvű Könyvtár Budapest, Molnár utca 11.

A konferenciát egy kisebb teremben tartották, és a meghívott előadók Papp Annamária dr. bevezetője után léptek színre. A norvégok norvég nyelven, a magyarok magyarul beszéltek, a szimultán fordítás nehéz és fárasztó feladatát pedig Zsámbékiné, Dr. Domsa Zsófia adjunktus látta el.

A konferencia célja azon tudományos kutatási eredmények bemutatása volt, amelyek az 1956-os norvégiai magyar menekültekkel kapcsolatban az utóbbi időben születtek, s eddig nem kaptak széleskörű publicitást.

A konferencia védnöke és levezető elnök: **Dr. Jeszenszky Géza** egyetemi magántanár, korábbi külügyminiszter és nagykövet (Washington és Oslo). Résztvevők: Anne Marie T. Frøvig, Sigrid Haraldsdotter Eidem, Forró Tamás, dr. Teleki Bálint, Dr. Nagy András és Dr. Kecskés D. Gusztáv. A program így alakult:

Anne Marie T. Frøvig: A magyar menekültekre vonatkozó norvég menekültügyi politika az 1956-58-as időszakban. Fókuszban a fiatalok menekültek.

Sigrid Haraldsdotter Eidem: Magyar menekültek Norvégiában, 1956/57. *Ha Magyarország az anyám, akkor Norvégia a kedvesem.*

Forró Tamás: 1956-os magyar menekültek Norvégiában.

Teleki Bálint: 1956-os emigránsok Norvégiában - magyarországi szemmel.

Kerekasztal beszélgetés: Jeszenszky Géza, Anne Marie T. Frøvig, Forró Tamás, Kecskés D. Gusztáv, Nagy András, Sigrid Haraldsdotter Eidem, Teleki Bálint.

<https://www.oik.hu/web/guest/rendezveny/-/hir/1956os-magyar-menekultek-norvegiaban--konferencia-es-kerekasztalbeszelgetes-225631>

A konferenciát Norvégia magyarországi nagykövete **Jeszenszky Géza** nyitotta meg.

Jeszenszky Géza több mint 3 évig képviselte Magyarországot Norvégiában. Ismeri a gondolkodást. Tudta, hogy nem voltak előítéletek azokkal szemben, kik a kommunista pokolból érkeztek és a klíma sem volt annyira hideg. Az 1956-os bevándorlás következményeképp Norvégia még nyitottabbá vált. Az újonnan érkezettek nagyon hamar beilleszkedtek a társadalomba. Norvéggá váltak, mert nem számítottak a visszatérésre. Bár a 200.000 ember, akik elhagyták Magyarországot, nem volt mind szabadságharcos, de mindannyian megtapasztalták a kommunizmus lényegét. A végleges beilleszkedés azért is könnyebb lett, mert a norvég nép nagy szimpátiával fogadta a magyarokat, otthonukat megnyitották előttük.

Norvég-magyar baráti egyesületek létesültek, egyikük gyökerei még az 1930-as évekig nyúlnak vissza. (Ezen években több cikk jelent meg Magyarországon Norvégiáról, mint az utóbbi években, a referens megjegyzése).

A magyar menekültek gyermekei jobban beszéltek norvégul mint a szülők.

Jeszenszky Géza nem ért egyet azzal, hogy Magyarországot «beugratták» volna a forradalomba és azzal sem, hogy az országot cserbenhagyták. Viszont félreérthetetlen volt az Egyesült Államok üzenete a Szovjetunióknak, miszerint az USA «nem akarta eltávolítani az országot a szovjet blokktól». Ezen üzenet lényege egy olyan státusz biztosítása, elismerése, mely Finnországgé volt a Szovjetunió összeomlása előtt.

1956 október 31-én született meg a döntés, hogy Magyarországot fegyveres erővel kell visszatéríteni a szovjet tömbbe. A magyar fegyveresek nem tekintették

1956
2016
A MAGYAR SZABADSÁG ÉVE

1956-OS MAGYAR MENEKÜLTEK NORVÉGIÁBAN

Országos Idegennyelvű Könyvtár
2016. október 24 - 25.

Október 24., 10 óra
Konferencia és kerekasztal-beszélgetés

A konferencia védnöke és levezető elnök:
Dr. Jeszenszky Géza egyetemi magántanár, korábbi külügyminiszter és nagykövet (Washington és Oslo)

Résztvevő előadók: Anne Marie T. Frøvig, Sigrid Haraldsdotter Eidem, Forró Tamás, dr. Teleki Bálint

Referens történések: Dr. Nagy András, Dr. Kecskés D. Gusztáv

Tolmács: Zsámbékiné Dr. Domsa Zsófia adjunktus

Regisztráció október 21-ig: igazgatosag@oik.hu

Október 25., 18 óra Irodalmi műsor

1. **Tetemrehívás** – dokumentumjáték az 1956-os magyar forradalom és szabadságharcról két részből.
Szerkesztette: Debreczeni Tibor drámapedagógus, rendező
Előadók: Debreczeni Tibor és Cserna Csaba színművész.

2. **Sulyok Vince: Szegény ország** – versek és műfordítások skandináv költők 1956-os verseiből.
Szerkesztette: Kovács katáng Ferenc író, költő, műfordító.
Előadja: Oberfrank Pál Jászai Mari-díjas színművész.
A zenét szerezte, és fuvolán játszta: Gaál Zoltán zeneszerző, költő

A programot az 1956-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulójára létrehozott Emlékbizottság támogatja.

BIBLIOTEKA
1056 Bp., Molnár utca 11.
www.oik.hu

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

ellenségnek a szovjet katonákat, kik a forradalom alatt Magyarországon állomásoztak. Így a november 4-én elindított invázióban már nem is ezek, hanem friss, részben a Szovjetunió más részeiről származó csapatai vettek részt.

Az 1956 október 31-i szovjet döntésben nagy szerepet játszhatott az október 29-én kezdődő katonai akció, mely a szuezi csatorna államosítása ellen irányult. Sajnos az Egyesült Királyság és Franciaország nem halasztották el az akciót, melynek esetleges késleltetése talán más kimenetelt adhatott volna a magyar forradalomnak is. Jeszenszky Géza hangsúlyozta a forradalom hatását Romániára is, mind az ottani magyarokra és románokra. Csalódás volt Tito (a jugoszláv vezető), kiről azt hitte mindenki, hogy inkább egy szociáldemokrata Magyarországot akar. A cserbenhagyás elsősorban jugoszláv részről történt. Miután a forradalmi, Nagy Imre kormány menedéket kért és kapott a jugoszláv követségen, szovjet követelésre, a diplomáciai immunitás megsértésével, a kormány tagjait kiadták a Szovjetunióknak. (A kormány kiszolgáltató tagjait vagy

kivégezték, vagy hosszú börtönbüntetést kaptak, a referens megjegyzése).

Olav Berstad nagykövet azt mondta, hogy ma Norvégiában sok család visel magyar nevet. A magyarokkal való bánásmód egy szégyenfolt Európa lelkiismeretén.

Anne Marie T. Frøvig szakdolgozatát 2007-ben készítette el a bergeni egyetem történelmi intézetének hallgatójaként.

A téma: *A magyar menekültekkel, különösen az egyedülálló kiskorú menekültekkel szembeni norvég bevándorlási politika 1956 és 1958 között.* Ismertette a menekülthelyzet alakulásával kapcsolatos kérdéseket; norvég reakciók, az úgynevezett áttelepítési bizottság megalapítása, a magyar menekültek befogadása, a menekültek befogadásának megszervezése, menekültpolitikai kérdések az 1956-58-as időszakban, mely területeken kellett a menekülteknek segítséget nyújtani, a menekültek közül kiket vittek Norvégiába, hogyan gondoskodtak a menekültek integrációjáról, hazatelepítés és kiadatás. Norvégiának nem volt tapasztalata a menekültek fogadásával kapcsolatban.

Az egyedülálló kiskorú menekültek fogadásával kapcsolatban.

A Norvég Menekülttanácsnak itt központi szerepe volt, és minden tevékenységük a genfi (1951) konvención alapult. Több tábort állítottak fel Ausztriában 1956 decemberig, a táborok 1957 májusáig léteztek. Sokan Ausztriában akartak maradni, Magyarország közelsége miatt.

Svédország megnyitotta határait 1956 november 16.-án, Norvégia valamivel később. (Norvégia már korábban is megtette 1947-ben, melyről egyetlen előadó sem szólt, a referens megjegyzése) Norvégia nagy figyelemmel kísérte a betegek és az egyedülálló gyermekek sorsát, akiket sokszor családoknál helyezték el. Egy gond lehetett a kiskorúakkal kapcsolatban: az esetleges kiadatás.

Sigrid (Grid) Haraldsdotter Eidem. *Ha Magyarország az anyám, akkor Norvégia a kedvesem. Magyar menekültek Norvégiában 1956-57-ben* címmel írta mesterszakos történelem szakdolgozatát, az Oslói Egyetemen, 2010-ben. Az egyik fő gondolata az, hogy sokan azt hitték a Norvégiába érkezett ma-

gyarok többsége képzett ember volt. Az előadó kutatásai alapján a kép azt mutatta, a legtöbben munkások voltak.

Vajon az 1956-57-es magyar menekültek döntő többségben integrálódtak-e és asszimilálódtak-e a norvég társadalomba? Hogyan befolyásolta a menekültek Norvégiával való találkozását a magyarországi társadalmi háttérük, a haza elhagyását motiváló tényezők, és Norvégiával, valamint a norvég emberekkel szembeni várakozásaik?

A menekültek között volt nemesi származású is, segédmunkás is, de legtöbben inkább munkásként regisztráltatták magukat. Nagyon kevesen, (2,8%) mentek tovább más országba. Kevesen jöttek Norvégiába egyetemi végzettséggel. Az úgynevezett mínuszmenekültekért a szakszervezeti mozgalom vállalt felelősséget. A diákoknak lakhatást és tanulmányokhoz szükséges kölcsönt biztosított az ország.

Konklúzió: a magyar menekültek alkalmazkodása a norvég társadalomhoz minden várakozást felülmúlva sikerült.

Forró Tamás Budapesten, a Deák téri Evangélikus Gimnáziumban érettségizett, majd az Eötvös Loránd Tudományegyetem történelem-skandinavisztika szakán végzett, norvég szakirányon. 2006-ban ment ki először Norvégiába egy népfőiskolára, ahol egy évet töltött. 2009-ben a Norvég Külügyminisztérium ösztöndíját nyerte el. Levéltári kutatást végzett, mely elsősorban a norvég civil szervezetek munkáját és az egyik tekintélyes napilap cikkeit vizsgálta 1959-ig.

A civil szervezetek között volt a Norvég Menekültügyi Bizottság, a Norvég Vöröskereszt, a Norvég egyházi szolgálat és a Norvég népi szolgálat, ezen kívül a svédországi Mentsétek meg a gyermekeket.

A norvég nép azt szeretne volna, ha a magyarok Norvégiába jöhessenek, de ez akadályba ütközött az állam részéről. Novemberben úgy gondolták a vegyes civil-állami szervek, hogy a helyi segítségnyújtásra kell összpontosítani. A közvélemény nem volt elégedett a norvég kormánnyal.

Egyrészt a nemzetközi civilszervezetek, mint a Vöröskereszt és a norvégiai alapításúak, mint a Norvég Népi Szolgálat (Norsk Folkehjelp, NF), de magánszemélyek is segítettek,

az egyetemi diákokon kívül olyan magyarok, akik 1939 óta, vagy még régebben éltek Norvégiában. Az állam anyagiakban kis mértékben segített, azonban infrastruktúrát (szállás, költöztetés, adminisztráció) és megfelelő nemzetközi jogi helyzetet teremtett. Az állam döntötte el, hogy hányan jöhettek – ez elsősorban a Munkaügyi- és Külügyminisztérium feladata volt.

Az ellátási feladatokban a Vöröskereszt, az Evangélikus Egyház és a NF vett részt, Norvégiában, Ausztriában és Jugoszláviában egyaránt. A befogadható magyarok maximális száma 1500 körül volt, ezt nem lehetett túllépni. Az adatok alapján végül 1439 ember érkezett hivatalosan Norvégiába. Sokat segített a már 1937-től létező Norvég-Magyar Egyesület, a szervezet egyik emblematikus tagja volt Odd Nansen, a híres sarkkutató, Fridtjof Nansen fia. A civil szervezetek nagy munkát végeztek. A felállított katonai táborokban a magyarok átvették a konyhát, a főzést és a fűtést. Norvégia volt az első ország, mely úgynevezett mínuszos menekülteket is befogadott, (betegek, idősek).

(<http://magyarliget.hhrf.org/index.php/56-os-norvegiaiak>)

Teleki Bálint szerint létezett egy *push-faktor*, egy taszítás és egy *pull-faktor* mely Norvégia irányába húzott menekülteket. Teleki dr. Rámutatott, hogy két nagy csoport volt: az egyikbe azok tartoztak, akiket származásuk miatt üldözött a kommunista rendszer (ez a forradalomtól függetlenül történt, hiszen ez a szovjet rendszer elsődleges jellemvonása volt), míg a másik csoport tagjai a forradalom és szabadságharcban történt részvételük miatt féltek a megtorlástól. Teleki kiemelte a már fent említett Norvég-Magyar Egyesületben Odd Nansen és Zichy Nándor szerepét. itt ki kell emelni Nagy Lucia Mária elnök asszony szerepét. A norvég-magyar kapcsolatokról másutt olvashatjuk részletesen,

http://epa.oszk.hu/02600/02690/00020/pdf/EPA02690_aghegy_2010_31-32.pdf

Teleki Bálint megemlékezett Szűcs Sándorról is, aki mint a záhonyi vasútállomás főnöke, társaival együtt, 10 napig tartóztatta fel a szovjet csapatok vasúti utánpótlását. (Mindenki együtt érzett a magyar néppel, Oslo, 2006, ISBN 82-995622-1-X)

Röviden ismertethető a kerekasztal beszélgetés. **Prof. Jeszenszky** így jellemezte a forradalmat: nem volt szovjetellenes, csak annyira, hogy megbízhatatlannak tartották a Magyarországon akkor állomásozó szovjet csapatokat, nem volt antiszemita.

Dr. Nagy András szerint fontos volt nyugati szempontból, hogy a magyarok integrációja jól sikerüljön. Norvégiának nagy volt a presztízse.

Prof. Jeszenszky kiemelte Norvégia szerepét abban, hogy felkerestek egyedülálló gyerekeket.

A korábbi miniszterelnök **Jens Stoltenberg** szülei is részt vettek a mentőakciókban.

Mítosznak bizonyult, hogy sok nemesi származású volt a menekültek között. Sokan viszont munkásnak vallották magukat, abban a reményben, hogy így könnyebben jutnak álláshoz.

A magyar forradalom erősítette a szocializmus és a kommunizmus közti ellentéteket. Norvégiában erős volt a szociáldemokrácia, de a magyarországi eseményekkel kapcsolatban ki kell emelni az egyházak szerepét is.

Grid Eidem szerint néhányan azt hazudták, hogy szabadságharcosok voltak. Norvégia óvatos volt a menekültpolitikában a szovjet közelség miatt.

A kerekasztal beszélgetés során mutattak rá arra, hogy sok AVÓ-s is volt a menekültek között, kiket *rezidentúra* néven ismertek. Céljuk volt a dezinformáció, bomlasztás és egyesek likvidálása.

A bevándorlók között volt 7-10 % ún. *nemkívánatos* elem. Az asszimiláció kérdését a norvégok inkább az egyes családokra hagyták.

Utolsó pontként vitatta a kerekasztal, vajon van a párhuzam a jelen migráció és 1956 között. Itt meglehetősen nagy nézeteltérés volt, és **Dr. Teleki Bálint** mutatott rá, hogy más volt a történeti kontextus. Ugyanakkor, egy másik vélemény szerint, humanitárius szempontból lehet párhuzamot vonni.

Referens: **Dr. Csángó Péter András**

A svéd király és más magas rangú tisztviselők jelenlétében kezdődött a svédországi Lundban a reformáció 500 éves évfordulója alkalmából rendezett esemény a zsúfolásig megtelt patinás domban.

Katolikusok és lutheránusok együtt kezdtünk járni a kiengeztelődés útján és most az 1517-es Reformációra emlékezés összefüggésében egy új lehetőségünk van arra, hogy befogadjuk azt a közös útszakaszt, ami az utóbbi ötven évben öltött testet a Lutheránus Világszövetség és a katolikus egyház között. Nem nyugodhatunk bele a megosztottságba és a különválás okozta köztünk levő távolságba. Van lehetőségünk, hogy kijavítsuk történelmünk sorsdöntő mozzanatait, felülemelkedve a szembenálláson és a félreértésen, mely sokszor megakadályozta egymás megértését – emelte ki a pápa.

„A Lutheránus Világszövetség (LVSZ) a reformációi jubileumot az ökumenikus felelősség szellemében szeretné lebonyolítani – mondta az LVSZ főtitkára, dr. Martin Junge. – Mélyen meg vagyok győződve arról, hogy munkánkkal a katolikus és evangélikus hívek közötti megbékélést szolgáljuk, de ezzel egy időben a konfliktusok és az erőszak által szétszakított világban az igazságosság, a béke és az egész világon való megbékélés mellett is fellépünk.”

Kurt Koch bíboros, a Keresztény Egység Előmozdításának Pápai Tanácsa (KEEPT) elnöke ehhez hozzátette: „Amennyiben közösen koncentrálunk az istenkérdésre és a Krisztus-központúságra, lehetségessé válik a lutheránusok és katolikusok közötti ökumenikus reformációi megemlékezés, és nem csak egyszerűen a megfeszített és feltámadott Krisztusba vetett hit pragmatikus voltában, hanem annak mélyebb értelmében is.

„A Svéd Evangélikus Egyház szeretettel, nagy örömmel és nagy várakozással üdvözölte a Lutheránus Világszövetség és a Katolikus Egyház képviselőit Lundban, a reformációi megemlékezésen – mondta Antje Jackelén, svéd evangélikus érsekasszony. – Az egész svéd ökumenikus családdal együtt azért imádkoztunk, hogy az emlékünnepegy országunkban és az egész világon hozzájáruljon a keresztények egységéhez.” „A világnak ezen a részében az ökumenikus helyzet egyedülálló és érdekes. Remélem, hogy ez a rendezvény segíteni fog bennünket abban, hogy közösen tekinthessünk a jövőbe és Jézus Krisztusnak és az Ő evangéliumának tanúiként legyünk ebben a szekularizálódó világban” – mondta Anders Arborelius OCD, a Svédországi Katolikus Egyház püspöke.

A pápa Lundban

A lundi rendezvény része a 2013-ban kiadott A szembenállástól a közösségig című evangélikus–katolikus párbeszéd-dokumentum megállapításainak és a lutheránus, valamint a katolikus közösségekben, gyülekezetekben való szélesebb körű elterjesztésének. Ebben a dokumentumban ugyanis a két dialóguspartner megpróbálta közösen és nemzetközi szinten is feldolgozni a reformáció történetét és leírták szándékaikat is.

2016 elején az LVSZ és a KEEPT kiküldte tagegyházainak és a katolikus püspöki konferenciáknak a Közös imádság című, közösen kidolgozott anyagot. Ez a liturgikus vezérfonal támogatja az egyházakat a reformációról való közös megemlékezésben. A szembenállástól a közösségig című dokumentumon közös teológiai párbeszédre alapul és olyan témákat ölel át, mint a hálaadás, a bűnbánat és a közös bizonyosságtételre való elköteleződés, azzal a céllal, hogy a reformáció adományait kifejezésre juttassa és a szakadás miatt megbocsátásért esedezzen.

2017 nem csak a reformációról való megemlékezés 500. évfordulója, hanem az LVSZ és a Római Katolikus Egyház között 50 évvel ezelőtt elkezdett párbe-

széd évfordulója is. A legfontosabb eredménye ennek a dialógusnak a Megigazulásról szóló közös nyilatkozat, amelyet az LVSZ és a Római Katolikus Egyház képviselői 1999-ben, a Metodista Egyházak Világtanácsának a képviselői pedig 2006-ban írtak alá. A nyilatkozat véget vetett a lutheránusok és a katolikusok közötti évszázadokra nyúló konfliktusnak, amely a 16. században a reformáció középpontjában állt és a megigazulásról szóló tanítás alapigazságait másféle nézőpontból közelítette meg.

Tar Károly

A kisközösségektől - megszámlálhatóságunkig

Az egymásellenesség betegségének gyógymódja nem az elkülönülés, hanem a körültekintő közösségépítés. Ez nem holmi „kutyaharapást szőrével” gyógyítás, hanem hagyományainkra alapozott felismerés. Szomorúan tapasztalhatunk, hogy három magyar közül az egyik besúgó volt. Sokatmondó túlzásként halljuk, hogy három magyar olykor négy párt. Minden második magyart árulónak, kommunistának, pufajkásnak is neveztek már mindenkor felcsattanni kész honfitársaink. Divat ma felemelt hangon belekötni az „élő fába” is.

Az egymásellenesség terjedő szokása az is, hogy levegőnek nézzük egymást. Nem tudok róla, tehát nincs is. Nem érdekel, hogy mit mond, mit ír, mit cselekszik. Csak éppen „annyira érdekel”, hogy minden lehető módon elősegítsem kirekesztését a „mi” köreinkből, a „mi” világunkból. Ezt a szokást erősíti a magas szintre emelt „mögöttes beszéd” is, amely a magyaros nyíltságnak tökéletes ellentéte. Ha mégis bekerül „közénk” valamely nemkívánatos, akkor távollétemmel tüntetek. Nem keveredem, mert még „elkorpásodom”. A közösség aztán sajnálhatja hiányomat...

Az ilyenszerű viselkedés nemcsak bölcsességhiányos, hanem nemzetellenes is. A szülőházán kívüliek nagyobbik részére persze, nem hat az ilyen nemzetpolitikai szempontú megállapítás. Ezért kénytelenek vagyunk a fenti viselkedések eredőjeként olyan általános emberi rossz tulajdonságokat is említeni, amelyek az oktondiságtól a tudatlanságig terjedve megakadályoznak bennünket a társas lényektől általában joggal elvárt társadalmi élet hasznos gyakorlatában. Eszembe jut Wass Albert találó meghatározása, - élete alkonyán még levelezhettem az Erdélyi Szépművészeti Céh feltámasztása ügyében-, miszerint rontó, gyűjtő és látó emberek vagyunk. Az első haladás-ellenességet, a második harácsohlást, a harmadik pedig ritka adományként, bölcs jövőbelátást jelent. Ennek vagyunk jócskán még mindig híjával.

Feltételezzük, hogy nemzetellenességünk nem tudatos, de magyarságtudatunk még kialakulatlan. Lefoglalnak a hétköznapi kenyérkereset ügyei, életcélunk csupán a meggazdagodás, többek akarunk lenni némely dologban legalább, mint azok a környezetünkben élők, akikre még kénytelenek vagyunk felnézni, akiket a társadalom fölébünk sorol. Megnyugtatóan magyarázzuk már magunknak törtetésünket, önzőségünket, irigységünket, kivagyviskodásainkat, mert eszünknek, alkalmazkodási képességeinknek, szorgalmunknak és vasakaratumknak megfelelően eredményesnek mondhatjuk magunk választott hazánkban. Nem firtatjuk Wass Albert figyelmeztetését. Magyarságunk sem okoz szívfájdító érzést. Nem könnyezünk a Himnusz hallatán, a piros-fehérszöld zászló láttán nem emelkedik a vérnyomásunk, a magyarul megszólaló „idegenhez” nem vonz mágnesként az anyanyelv dallama. Szóval, ha mindent levetkőztünk már, amit örökölt nemzetiségünkől elődeink büszkeségként reánk

hagytak, elanyagiasodott világunkban, akaratumk ellenére is, marad még egy kötelék, amellyel számolnunk mindig érdemes, hiszen örök, és pénzben is kifejezhető érték.

Nyelvünkről van szó.

Magyar tudásunk romolhat bármennyire is, megmarad és kamatoztatható. Jól számol, aki anyanyelvét ápolni érdemesnek, továbbadni szükségesnek tartja. Az, hogy a külföldre szakadtak második vagy a harmadik nemzedékének nagy része már nem beszél magyarul, senkit se készíthet az anyanyelvről való lemondásra, hiszen a mostani civilizációs körülmények között az eddigieknél sokkal könnyebben megtarthatjuk, ápolhatjuk, tökéletesíthetjük azt.

A családi nyelvhasználat, a rádió, a tévé stb. mellett leginkább az anyanyelvi közösség segíthet ebben. Az ilyen közösségek magától is alakulnak, de szervezni is kell ezeket.

Az idő parancsa ez.

Magyarságunk védelmére, a magyar betegségek gyógyítására szervezkedniünk kell. A meglévő szervezkedések minőségén kell változtatnunk, azokat kiteljesíteniük kell, a mindannyiunktól elfogadott közös cél szemmel tartásával. A lehetetlenségig lecsupaszítva, múltunktól, politikától, önazonosságunktól és magyarságérzésünktől is megfosztva: van olyan célunk, amely közösségkialakításra ösztönöz. Nehezen hihető, hogy a külföldön élő magyarok közül többen is, az általunk leírt módon elnemzetlenedtek volna. Helyzetük eltűlése csakis arra jó, hogy valamiféle magot találjunk - ha parányi is -, ami összeköti. A magyar szervezkedés megújításának szükségszerűségét ezzel együtt, a régóta esedékes magyar összefogás követeli.

Az egyesült Európa összetartó, hagyományait felmutató és élető magyarságot kíván. Ehhez pedig a szélrőzsa minden irányába szétszórt magyarság korszerű szervezkedése szükséges.

Miért megint - mást?

A kitaró belső építés hiánya teszi korszerűtlenné szervezeteinket. A megfogalmazott célok nem tagadják az alulról való építkezést, de a különféle csoportok vezetésére alkalmasnak talált, többnyire kijelölt vezetőknek sietősebb a szervezeten belüli, majd a szervezet nevében és a különféle társadalmi tisztségeikért folytatott külső hatalmi harc, mint a szervezet valóságos tömegalapjának megteremtése.

A külföldi magyarság szervezeteit nagyjából három csoportba oszthatjuk.

1. A politikai hatalmi harc érdekében létesített pártok.
2. A rendezvényszolgáltatás-központú szervezetek.
3. Az öntevékeny művelődési csoportok.

Mindhárom csoportban közös a magyarok összefogásának igénye, és fellelhető bennük a különféle eredményességgel végzett népnevelés is, de tevékenységük nélkülözi az ott élő magyarok számára viszonyított tömegalapot.

Nyugaton

A nyugati magyarság különféle szervezeteinek gyakorlatából azt látjuk, hogy többnyire nem az öntevékenységet részesítik előnyben, hanem megelégednek a rendezvényszervezői szolgáltatásokkal.

A magyarok szervezettségének jó példaként szokták emlegetni Svédországot. A magyar szervezetek itt szövetségbe tömörültek, és többnyire a központ meghívott előadóit, ilyen-olyan együtteseit fogadják. Két-három városban száznál több, máshol néha csak tizenvalahány a nézők száma. Ezt évente egy-két bál rendezésével töldják meg a helyiek. A

stockholmi Magyar Ház klubrendezvényein kívül a kisvárosokban elvétve akad itt-ott egy-egy magyar konyha-, női testnevelő-, olvasó-, és egyéb kör. Összességében inkább nézőkre, mint cselekvőkre, inkább hallgatóságra, tétlen részvevőkre számítanak a szervezők.

Svédországban a körülbelüli felmérés alapján, a rövidebb, vagy hosszabb ideig itt munkát vállalókkal együtt számított több mint százezer magyar közül csak minden huszadik tagja valamelyik magyar szervezetnek, a cselekvő magyarok száma pedig alig több mint a különféle vezetőségbe jutott tagok száma. A tagság többsége jó, ha a tagdíj befizetésére korlátozza kapcsolatát a magyar szervezettel. A szervezeten kívül elvétve vannak kisebb-nagyobb baráti körök, rendszeresen focizó, húsz-harminc tagot számláló másféle körök, irodalompartoló, lappártoló- és más klubszerű tevékenységre alakult csoportosulások. Az anyanyelvápoló körök, és a kölcsönös kapcsolat-tartást állandósító városnegyedi csoportok kialakítására tett próbálkozások a szervezetek vezetőinek érdektelensége miatt sikertelenek. Olyan is előfordul, hogy néhány tagból álló érdekcsoport, az örökös vezetés jogát a tagok módszeres elidegenítésével, szűk körű baráti körének támogatásával biztosítja a többségnek érdektelen választásokon. A vezetők tettvágát többnyire nem a közösség szolgálata, hanem a hatalomvágy fűti, és ehhez a szülőföldjükön látott és tapasztalt hatalomtartó, diktatórikus módszereket is megszágyenítő uralkodói magatartást követnek.

Az öntevékeny művelődési csoportok lehetnének a szervezési megújulás alapjai. Az olyan kisközösségek, amelyek valamiféle cselekvésre alakulnak. Ha magyar sajátosságaink közé sorolhatjuk a kitartó szorgalmat, a másokat is lelkesítő közös munkát - ez a tulajdonság többnyire egyenes arányban csökken a külföldre kerülés idejének növekedésével -, azt álmodhatjuk, hogy a jövőben nem a tagsági díj lesz a magyar szervezetekhez való tartozás alapja, hanem a magunk hasznára alakított kisközösségi együttlétek együtt cselekvések. Meghatározható lehetne például bizonyos óraszám, amelynek idejét valamely magyar közösség szolgálatában töltünk el. Tessék elképzelni azt a mondjuk tíz valahány magyar emberből álló csoportot, amely egyik tagjának születésnapját rendezi. Segíthet ez a csoport egyik idősebb beteg tagjának aprólékosan megosztott látogatásában, gyerekeik játszódélutánjainak kialakításában, felügyeletében és másféle társas együttlétek szervezésében is. A különféle együttlétek és emberbaráti kapcsolatok kialakításának követendő jó példáit cserkészjeink tevékenységéből is átvehetjük. A lényeg az együttlét. Az, hogy a kisközösségekben anyanyelvüket gyakorolhassuk, gondolatot cseréljünk, hagyományainkat éltsük.

Nincs új a Nap alatt. A kisközösségek kialakításának szép egyházi példáját tapasztalhattam az egyik Atlanta-környéki kisvárosban. Az istentiszteletre összegyűlt hívek, a kávézóhelyen elhelyezett néhány számítógépes nyilvántartást végző fiatalnál jelentkeztek. Bejegyzett adataik ismeretében hasonló foglalkozással, gyermekszámmal, szabadidőben kedvelt foglalatossággal stb. rendelkező három másik családfővel és felelősséggel való találkozásra felszólító levelet kaptak valamely mindannyiukhoz közeli vendéglátóhelyen. Ha rokonszenvesnek találták egymást, megállapodtak valamely rendszeres együttlétben, ahol már a gyerekek is megjelentek, és folytathatták az ismeretséget kölcsönös vendéglátással. Azoknak, akiknek valamilyen okból nem tetszett a társaság, következő alkalommal újrapróbálkozhatott a számítógépes nyilvántartás és az egyházi kapcsolatteremtő szolgálat önkénteseinek segítségével. Persze, nem magyar egyházi közösségről van szó, de a példa miért ne lehetne ragadós?

Az ilyen kisközösségek a magyar családi életben is a roko-

Szervátiusz Tibor: Bartók

A kolozsvári Szervátiusz-gyűjteményből

ni és baráti kapcsolattatás révén alakulnak, alakulhatnak. Ezeket bővítve, a magánosokat is bekapcsolva, a szomszédolást kialakítva léphetne nagyot tömegalapjainak megteremtésében minden külhoni magyar szervezet.

A tízes és a többiek

Időszerű nemzetmegmentő feladatainkat nem hagyhatjuk csupán a magától alakult, rendszertelenül működő kiscsoportokra, rokon, baráti társaságokra. A külhoni magyarságnak az anyaországiaknál inkább tudnia kell egymásról, segítenie kell egymásnak, szervezkednie kell. Időszerű nemzetmentő feladatainkhoz nem elegendőek a magától alakult rokon és baráti társaságok, a magyar szervezetek havonként vagy még ritkább előforduló egy-két órás cselekvényszegény együttlétei, az istentiszteleti áhítatok, az évenként vagy még ritkábban megrendezett választásokon a kézfelemelések, az előadóknap kijáró tapshoz való hozzájárulások. Több kell a fiatalok és a gyermekek nyári táboroztatásánál, az évenként egy-két magyar bálnál, a nemzeti ünnepekről való megemlékezésnél is.

Szervezkedésünk kipróbált hagyományos gyakorlatát kellene mai, megnövekedett feladatainkhoz igazítanunk. Újból fel kellene támasztanunk az ősi magyar katonai szervezetre visszavezethető tízes szervezetet.

(Lásd még: Dr. Müller Rezső: A székely tizedesek. **17**

házunk tája

Debreceni szemle, 1939. 1. szám; Dr. Zolnai Lajos: Debreceni utcakapitányok, tizedesek és tíz-házgazdák, Debreceni Szemle, 1939. 3. szám; Vámszer Géza: Szakadát. Egy Szeben megyei magyar szórvány, Erdélyi Enciklopédia, Kolozsvár, 1942; Csizmadia Andor: Tizedesek és fertálymesterek, Dunántúli szemle, 1942. 1-2. szám; Csizmadia Andor: A kolozsvári tizedesek, Nép- és családvédelem II, 1942. 8. szám; Csizmadia Andor: Fertálymesterek és tizedesek szerepe a magyar városok gazdasági és szociális életében, Szociális Szemle, III. 1942. 4-6. szám; Puskás Lajos: Tizedesség és a kolozsvári tizedesek, Kolozsvár, 1942; Csörtán Márton: A kolozsvári tizedes szervezet, Hitel, Nemzetpolitikai Szemle, Kolozsvár, 1943, 4. szám; Tar Károly: Magyar szerveződés, Szabadság, 2004; Tar Károly: Magyar dolgok, Erdélyi Kis-könyvtár 22, NIS Kiadó, Kolozsvár, 2002)

A régi magyar gyalogságnál minden tized alja nép élén egy-egy tizedes állott. Első királyunk tízfalunként rendelte el a templomépítést. Később a különféle települések szervezkedésében, a városok életében jelentős szerepet kapott a tízes szervezet, amely régi katonai szigorából engedve a polgári teendők szervezésére alkalmasnak szelidült. Az ősi szervezetben tíz család vagy ennél több is, tizedet alkotva teljesíti katonai kötelezettségét, de együtt végeznek közös munkában újjavitást, kutak tisztítását és más közmunkát. Az élén álló tizedes legfőbb kötelessége volt számon tartani a vezetése alatt álló közösséget. Ha valamelyik családjában baj történt, segített. A tizedes rendszerint a legtekintélyesebb családfő volt, évenként választották azt, akire az egész közösség hallgatott. A német városjogi hatásnak tulajdoníthatóan később előtérbe került a fertálymesteri megbízatás, de talán éppen demokratikus voltuknál fogva megmaradtak a tizedes szervezetek is. A tizedesek megbízható és tiszteletbeli összekötők voltak a polgárság és a hatóság között. Tíz tízes szervezet élén a főtizedes állott, később hadnagyok, utcakapitányok sorakoztak a ranglétrán, és részt vettek a városi tanácsban. A fertálymesterek (városnegyedi vezetők) főként rendészeti teendőket láttak el, összeírásokat végeztek, közvetítették és felügyelték a tanács rendelkezéseit.

Jakab Elek, Kolozsvár történetírója szerint: „A városnak negyedekre felosztása tizedesi és kapitányi intézményekre, szép és egészséges alkotása volt a régi századoknak, lelkesítő emlékei egy küzdelmek és dicsőség között eltelt múltnak, mire büszkén gondolhat a mai nemzedék, s azt fejleszteni, a korhoz idomítva fenntartani az ősök emléke iránti tisztelet és a magyar nemzeti érdek követeli.” A székelységben, Kolozsváron, de Debrecenben, Kőszegen, Szombathelyen, Győrött, Egerben, Szatmárnémetiben, Nagyváradon, Szegeden, Kec-

keméten és másutt működő tízes szervezetek az ezernyolc-százados évek végéig fennmaradtak. Kolozsváron a második világháború éveiben néhány esztendőre felújíthatták nemzetvédelmi céllal. Napjainkban, Egerben próbálkoznak a fertálymesteri tisztség visszaállításával.

A kolozsvári tapasztalatokról Csörtán Márton megállapíthatta, hogy társadalmunkat csak „a magyar lélek törvényei szerint lehet tartósan felépíteni”, a kolozsvári tizedesség nem kezdte munkáját előre elkészített „alapszabályokkal” vagy „tiszttakar választásával”, hanem önzetlen munkára nevelő intézményként, amely a régi katonai és a későbbi közigazgatási jelleggel szemben nemzeti nevelő feladatokat vállalt. És mint ilyen a legsikerültebb magyar pedagógiai mozgalomból a cserkészlet eszméiből is sokat átvett olyannyira, hogy munkáját tragikus haláláig, maga Teleki Pál is, jó akaratú figyelemmel kísérte.

A becsület, a tisztesség, a nyíltság az adott szó szentsége és más magyar sajátosságnak akart jók mellé ma is hozzáírhatjuk a közszolgálat hitét.

„Ahol hosszú kisebbségi élet volt a tanítómester, ott beszélni lehet már közösségi gondolatról, szolgálatot vállaló jó szándékról, magánember és hatóság közötti együttműködési törekvésekről ... felelősségvállalásról. Rengeteg cselekvési vágy él az emberekben. Az egymásért való aggodás és tettrekészség mind olyan kincsek, amelyeket a társadalmi közösség javára kihasználatlanul hagyni vétéség a nemzetközösség ellen.”

Puskás Lajos hat évtizeddel ezelőtti tanácsa ma is alkalmazásra vár. Olyan vezetőkre, akik megválasztásukkal nem szédülnek a mindentudók, a mindent maguk végzők, a mindent maguk diktálók sajnálni való átlagember szintjére, hanem a nehezebbet választva a cselekvés tanítómesterét hagyják a legszelebbebb alapokon érvényesülni.

A kolozsvári tizedes szervezeteknek a társadalom legkülönbözőbb fokán állókat sikerült közös nevezőre hoznia, a közösségi feladatok végzésében mindenki a maga által legjobban ismert területen és környezetében tevékenykedhetett. Nemcsak közös szórakozási és összejöveteli lehetőséget teremtettek, hanem a polgármester rendelkezéseit okosan értelmezve közvetítették, népjóléti munkát végeztek, rájuk bízta például a háborús szűk időkben bevezetett hatósági jegyek kiosztását is. Önkéntesen felvilágosítottak, tanácsoltak, kezdeményeztek. Arra törekedtek, hogy a magyar magyarral közösséget valóban alkosson. Havonta egyszer panasznapra mentek a polgármester elé. Hatalom nem volt a kezükben, tekintélyüket csakis érzelmi alapon érthették el. Önzetlenül, igazságosan, szolgálatkészen kellett élniük, magánéletük legbensőbb rejtekeit felmutatva szereztek maguknak megbecsülést. Olyan szűresen estek át, ahol nem számított sem az iskolázottság, sem a társadalmi állás vagy vagyoniasság, hanem csakis a jó szándék, a magyar közösségért való áldozatkészség. Az volt a tizedes, aki ebből a döntő szempontból megütötte a mértéket, emberien viselkedett és tényleges munkát végzett. Puskás Lajos felmérése alapján kimutatta, hogy az általános-ságban elfogadott társadalmi tényezők tíz százaléka mellett az életközösségek létrehozásának tizedesi munkáját egyszerű emberek végezték, az a magyar tömeg, akit mostanában cselekvésképtelenségre kárhoztat a meg-gondolatlan és elmaradott vezetők kicsinyes felfogásából eredő gyakorlat.

1942-ben ötszáz derék tizedest tartottak nyilván Kolozsváron. Szervezettségük gyümölcsként működött az a háború utáni városi tanács is, amely a szovjet parancsokság által kipurított román hatóság újra bejövetele előtt rendet teremtett és tartott a városban.

Céljainkhoz igazítva

Gondoljunk csupán legnagyobb közös feladatunkra, anyanyelvünk továbbélésének szent kötelességére. Arra, hogy megfellebbezhetetlen törvénynek ismerjük el, és beletnyugszunk a határon túl élő magyarok második-harmadik nemzedékének nyelvvesztésébe. Valóban ne lenne ellenszere?! Most, amikor a magyar rádió- és tévéadásokat a világháló segítségével hallgathatjuk, és Amerikában is nézhetünk magyar tévéadást, villámpostánkon, ingyenes csevegő- és videó rendszerek segítségével bármilyen magyarul megfogalmazott hír, hagyományörző anyag, nevelési tanács, irodalom, kép és hang pillanatok alatt birtokunkba jut.

Az új évezreddel új szakasz kezdődik a nemzetnevelésben is. Magyarságunk megőrzése egyre inkább nem fogcsikorgató nehézségek között zajlik, a civilizációs szintünk emelkedésével saját elhatározásunk és kitartó munkálkodásunk függvénye.

Mindez nem sokat ér családépítés nélkül. Nemcsak a valóságos magyar családokat szükséges erősíteni, hanem a családi kisközösségeket is, amelyekben nyelvünkkel együtt élettapasztalatainkat, magyarságtudatunkat is staféta-botként átadhatjuk az utánunk következőknek.

Magyar népszámlálást!

A munkát megszámlálásunkkal kezdenénk. Az anyaország nemrég lebonyolított népszámlálása magától értődően kínálta ezt a feladatot. Halottunk fogadkozásokról, kezdeményezésekről. Eredménytelenségük mutatja, hogy külföldön ehhez lakóhelyenként, utcákként, városokként, országrészenként és országosan is összefogás szükséges. Nem elég elővenni a magyar szervezetek összeírásait, nem elég kijegyezni a telefonkönyveket. Széles körű kutatásba kellene kezdenünk. És ez az „alagsorokat” is megmozdító munka lehetne a tízes szervezetek kialakításához vezető első lépés. Ez az összeírás abban is hasonlíthatna az otthoni népszámláláshoz,

hogy személyes kapcsolatfelvételt jelentene. Ha esztendeig tartana, akkor is megérné.

Ebben az olyan magas civilizációs szintet elért országban, mint Svédország, most új lehetőségei nyíltak. Fial munkatársaim javaslatára kipróbáltam azt a keresőt, amelybe a magyar családi neveket, majd a magyar keresztneveket, gyakoriságuk táblázatának felhasználásával rendre beírva, nemcsak postacímüket, telefonjaik számát kaptam meg pillanatok alatt, hanem lakóhelyük térképén azt a pontot is láthatom, ahol laknak. Azok, akik bátrabbak voltak, valószínűleg nincs takargatnivalójuk, mesterségüket, villámpostacímüket is megadták. Örömmel konstatálhattam, hogy az évekkel ezelőtt végzett telefonkönyves felmérésemből valószínűsített számadatok valóságok. Városomban és a hozzátartozó kisebb helységeikben ezer magyar lélek él. Csámcsogni való adatok sorában például az is kiderült, hogy éppen ezer Éva szépsége teszi kellemessé a lundi férfiak ünnep- és hétköznapjait. Két nap alatt fél-ezer „magyar ismerősre” tettem szert. Ehhez még hozzá kell adnom a házasság, vagy más okból nevet változtatókat, a gyerekeket, vagyis inkább csak a csecsemőket, akiknek még nincs telefonjuk.

A svédországi Lundban már eddig is tanulságos próbálkozás történt szomszédi magyar csoportok kialakítására a helyi magyar lap segítségével. Ennek legfőbb tanulsága az volt, hogy a magyarok összeírásához a magyar szervezet vezetőségén kívül az egész tagság munkavállalása elengedhetetlen. Éppen ez teszi még értékesebbé az egész országra terjedő összeírást, hiszen olyan munkát lehet ezzel az egyesület tagjaira bízni, amelynek végzésével belekóstolhatnak az évek óta hangoztatott Tudmunk kell egymásról! jelszó gyakorlatába. Tessék csak elképzelni, ha mind a harmincöt svédországi magyar egyesület tagsága kap majd valamennyit ebből a feladatból, ez felér egy országos eredményes tagtoborzás kezdetével, a sikerélmények pedig mindnyájunkban erősítik a hovatartozás érzését. Elsősorban a nyugdíjasokra és a számítógépes munkát játszva végző gyermekekre, a fiatalokra kellene bízni ezt a munkát. „Nem lehet!” – halloom a tétlenségre szoktatottak sajnálkozó elutasítását. Aztán áradatként jön, hogy ezért vagy azért nem lehet. Egyszer egy tevékeny vállaltvezető irodájában ezt olvastam a szembeütnő feliratról: Ha valamit nem akarsz megtenni száz okot is kitalálsz, hogy miért nem lehet. „Lehet vagy nem lehet?”, „Mi nem lehet?”, „Hogyan lehet?” – a két világháború közötti sormérlelő erdélyi vitából idézett írárok címsorának végén bennem mindig felhorgad Reményik Sándor felkiáltójel nélküli mondata: Lehet, mert kell.

Tömegalap nélkül, félkarú óriás sem lehet a magyar szervezkedés. Megszámláltságunkkal kezdődhetne minden elképzelt összefogás.

Hozzávetőleges számítások szerint Svédországban minden háromszázadik ember magyar. De csak minden hatodiknak-hetediknek van valamilyen kapcsolata magyar egyesülettel. Lundban, ebben a 134 nemzetiséget számoló egyetemi városban csupán minden tizedik-tizenegyedik szerepel a magyar egyesület nyilvántartásában. Itt negyven gyermek és fiatal kíván anyanyelvén is tanulni, de a kisgyermeket és az óvodáskorúakat, szülők összefogásával a vasárnapi Magyar óvoda okítja, tanítja magyarul is játszani.

A magyar egyesületek vezetősége serkenethetné a tagokat az összeírás, később pedig az önkéntes és tiszteletbeli tizedesi megbízatás elvállalására. A kialakított csoportok

házunk tája

második évi működése kezdetén aztán a tízes szervezet (tíznel több vagy kevesebb) tagjai megerősíthetik tisztségében a tizedest, vagy újat választhatnak a közösség szolgálatára.

A tízesek szolgálata

Azt, hogy miben is álljon a szóránymagyarság mai tizedesének szolgálata, milyen módon alakítsák ki sokféle emberi kapcsolataink ezt a tagok akarata, igénye, életvitelük körülményei határozzák meg.

Az ötletek, akár az újságírás remekeinek eredői, „az utcán hevernek”. Vegyük elő a régi polgári élet szórakoztató szokásait, a nagycsaládok együttléteinek tanulságait, a meglévő, a magától alakult csoportosulások gyakorlatát. Figyeljünk egymásra, tanuljunk meg újra méltón ünnepelni barátainkat, ismerőseinket, ne csak foglalkozunk gyermekeinkkel, unokáinkkal, hanem játszunk, gondolkozunk együtt velük, szakítsunk időt a vidámságra, teremtsünk naponta magunknak és másoknak is örömet. Tanuljunk vitázni, ne csak beszélgessünk, hanem cseréljünk gondolatokat, ismerkedjünk és ismertessük a magyar élet múltjának és jelenének lelket melengető történéseit. Szoktassuk magunkat az irodalom és a művészetek ismeretére, osszuk meg olvasásélményeinket, legyen közösségi feladatunk a magyarosan nyílt, tiszta és tömör beszéd.

Nem lehet! - szól az elhamarkodott kishitű ellenkezés. Igaz, sokszor és sokféleképpen próbáltunk már. Úgy tűnik minden ellenünk esküdött. A nemiörödomságtól a tudatlan elnemetlenedésig, a magunk felejtésétől az anyagiak utáni fékezhetetlen vágy hajszolásáig, az emberiséget általában sújtó atomizálódástól az „egyszer élünk” filozófiáig. Mindezekkel és egyebekkel, amelyek emberségünk kurtítják, legnyomósabb érvünk a jövőt kereső múlt században fo-

gant: „Lehet, mert kell.” És mert kell, akaratból is nagy kell hozzá: a mindenek fölötti józansággal csiholt közös magyar akarat.

„Az iskolák fölöttébb szükséges voltáról...”

A nyugati régiókban élő magyarok művelődésének és hagyományörzésének legfőbb gondja az anyanyelvoktatás színvonaltalansága. A haza éltető figyelme nélkül ennek javítása lehetetlen. A dél-svédországi magyarok családi lapja, a Magyar Liget (www.hhrf.org/magyarliget) Iskola rovatában napirenden tartja az anyanyelvitanítás kérdéseit. Néhány, a kérdést körüljáró írásból és a begyűjtött véleményekből:

A nyugati régióban a magyar egyesületek nemzeti- önzonosság-megtartó munkájuk fő feladata az anyanyelvoktatás elősegítése, de önerőből ezt sikeresen nem végezhetik. Elsősorban szakmai segítséggel lehetne segíteni az anyanyelvoktatást a nyugati régiókban, Szemléletváltással, hogy az EU országaként, az államok kölcsönös együttműködésével tovább növelhetővé váljék a nyelvtanítás szakmai színvonala. Elképzelhető, hogy az uniós országok közös egyetértésben oldják majd meg a maguk anyanyelvi oktatásának szakmai és szervezési kérdéseit az Unió minden államában, és ezzel az eddiginél magasabb minőségi színvonalra emelik országukban a különféle nyelvek, más uniós országokban pedig, a saját nyelvük oktatását. Véleményem szerint a magyar kormány diplomáciai úton elérheti az Európai Unió országaiban, hogy a befogadottak anyanyelvi oktatásának megfelelő szintjét az anyaországok illetékesei, kölcsönösen biztosítsák, ellenőrizzék és szavatolják. Egy hozzánk ellátogató magyar honatya és egy az Európai Unió Parlamentjében tevékenykedő, nyugaton élő képviselő, valamint a Határon Túli Magyarok Hivatalának segítségét kértük a következő konkrét ügyekben:

1. Tudatában vagyunk annak, hogy a magyarság nyelvi közösségre alapuló lelki és kulturális közösség. Függetlenül attól, hogy hol élnek azok, akik politikai, vallási és állam-

polgársági különbözőségük ellenére, a történelem során eltérő állami keretekbe kerülve, ezt a nyelvi közösséget vállalják, joguk és egyben önként vállalt kötelességük, hogy megfelelően, tehát fokozatosan magasabb szinten elsajátíthatassák, ápolhassák a magyar nyelvet. Az anyanyelvoktatás az európai régióban is a szülők felvilágosításával, nevelésével kezdődik. Olyan a magyar egyesületek és a magyar nyelvet tanítók munkáját elősegítő felnőtt-nevelési programot kellene kidolgozni, amely az anyanyelv megbecsülésének, értékeinek és hasznosságának bizonyítását szolgálja. Az anyanyelv színvonalatlan oktatása a szórványban élő magyarok műveltségi színvonal-alattiságát is mutatja.

2. Az óvodai nevelést, itt-ott szülői kezdeményezésre maguk a szülők végzik. A Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága által nyugatra kiküldött óvónők Svédországban is megfelelő szakmai alapot teremthetnének az önerőből fenntartott magyar óvodákban.

3. A svédországi anyanyelvoktatásban az oktatók többnyire képzés nélküliek, képzettségük messze elmarad a kívánalmaktól, szakmai munkájuk ellenőrizetlen, heti negyven perces anyanyelvi tanításuk tervezetlen, nem eléggé célirányos. Szükség volna anyaországi szakemberek általi kiválasztásukra, irányításukra. Egyféle anyaországi, oktató-tapasztalatcserét végző, utazó tanfelügyelőre volna szükség addig is, amíg az anyanyelvet tanítók kinevezésébe az anyaországnak nagyobb beleszólási jogot biztosítanak

4. Nagy szükség van a nyugati régiókban dolgozó tanárok részvételével kidolgozott és a heti egy magyar óra lehetőségeihez igazított tankönyvekre.

5. Önszerveződésünk a nyugati és az uniós régióban hiányos. Elő kellene segíteni a magyar egyesületek egész tagságát megmozgató „magyar népszámlálást”, ennek keretében pedig a tanulók összejárását. A magyar anyanyelvoktatásban résztvevők számbeli stb., felmérését, a kiküldött tanfelügyelők tényfeltáró dolgozataikban összeíthatnák.

6. Hasznos volna egy magyar nyelvű szövegszerkesztő szoftver elterjesztése, hogy elősegítse a helyes magyarságú levelezést. Felújításra, átdolgozásra vár az elavult svéd-magyar és a magyar-svéd szótár.

7. A fejlett skandináv informatikai lehetőségek erőteljesebb kihasználását, az e-társadalom adta lehetőségek jobb kihasználását javasoljuk (online tananyag lerakat, magyar tanárok online-közössége, naprakész adatbázis a magyar órákról, tanítókról, stb. Van ingyenes megoldás: Openoffice!)

8. Vendégtanárok küldésével, minél több fiatal anyanyelvi táborba való küldésével segíthet a Hivatal a jelenlegi sanyarú helyzetben.

A magyarság nyelvi közösségre alapuló lelki és kulturális közösség. Függetlenül attól, hogy hol élnek azok, akik politikai, vallási és állampolgársági különbözőségük ellenére, a történelem során eltérő állami keretekbe kerülve, ezt a nyelvi közösséget vállalják, joguk és egyben önként vállalt kötelességük, hogy megfelelően, tehát fokozatosan magasabb szinten elsajátíthatassák, ápolhassák a magyar nyelvet. A Határon Túli Magyarok Hivatala léteben hordozza azt a magyar politikusok által is több ízben megfogalmazott igényt, hogy tizenötmilliónyi magyar érdekében kell cselekednie. Az innen kiinduló gondolatsornak el kell jutnia ahhoz, hogy az anyaország és a Kárpát-medencei magyarságon túlmenően, az uniós régióban élő magyarságnak anyanyelvi és hagyományörző

gondjait is felvállalja. Kérjük, reméljük és várjuk az anyaország segítségét.

Magunkra támaszkodva

Az utóbbi esztendőkből egyre bizonyosabbá vált, hogy a Svédországi Magyarok Országos Szövetsége, a magyar egyesületek tagságára támaszkodva oldhatja meg a magyarság megmaradásának reágharuló napi

feladatait. Így született és működött jó ideig a stockholmi hétvégi iskola, s került a magyarság tulajdonába az egyházi tágagárdei mellett, két ház (Stockholmban és Kristianstadban), amit otthonunknak mondhatunk. Még él irodalmi és művészi alkotóink műhelye az Ághegy című folyóirat, amely olyan virtuális értelmiségi közösséget alkothat, amelynek jótékony befolyása az északi országok magyar művelődésére vitathatatlan előnyöket jelent az anyanyelvápolásban és a hagyományörzésben.

De számításainkból nem hagyhatjuk ki az anyaország szellemi, erkölcsi segítségét. Az idő nekünk dolgozik. Az e-társadalom fokozatos gazdagodása révén ma, minden eddiginél közelebb vagyunk Magyarországhoz.

Az északon meglepedett magyarság összeszámlálása azt is eszünkbe kell, hogy jutassa, hogy soha sem leszünk itt annyian, hogy önellátásra rendezkedjünk be a kultúrában a szellemi életben, amely különben is lehetetlenség, mert csak a műveltség folyamatos áramlása az, amely a világot életben tartja, jövőnket meghatározza. Gyökereinktől függ életben maradásunk. Sziszfuzsi munkának tűnik a magunk és gyökereink előszámálása. De sajátos helyzetünk, miszerint az egyik legelőrehaladottabb országban élünk, tegnapi álmaink, megvalósíthatóságát szavatolja.

Egyszerűbben fogalmazva: Lehet, mert – most – lehet!

LUNCHVÁRDAR DENNA VECKAN						
Måndag datum 2015-10-19						
Basgrupp	Basgrupp	Basgrupp	Basgrupp	Basgrupp	Basgrupp	Basgrupp
2,11,12	9,14,18	4,8,17	5,13,16	7,10	3,6,15	
9:15-9:45	Uppstart fördjupningsarbete mentorsummen	Fördjupningsarbete mentorsummen	Fördjupningsarbete mentorsummen	Fördjupningsarbete mentorsummen	Fördjupningsarbete mentorsummen	Fördjupningsarbete mentorsummen
9:45-11:15	LUNCH 11:45	LUNCH 11:45	LUNCH 11:45	LUNCH 11:45	LUNCH 11:45	LUNCH 11:45
11:15-12:10	Fördjupningsarbete	Fördjupningsarbete	Fördjupningsarbete	Fördjupningsarbete	Fördjupningsarbete	Fördjupningsarbete
12:10-12:55	Fördjupningsarbete	Fördjupningsarbete	Fördjupningsarbete	Fördjupningsarbete	Fördjupningsarbete	Fördjupningsarbete
13:00-13:30	Fotografering Vainöten Jens	Fotografering Vainöten Arnika	Fördjupningsarbete	Fördjupningsarbete	Fördjupningsarbete	Fördjupningsarbete
13:30-14:00	Fördjupningsarbete	Fördjupningsarbete	Fotografering Vainöten Silke	Fördjupningsarbete	Fördjupningsarbete	Fördjupningsarbete
14:00-14:30	Fördjupningsarbete	Fördjupningsarbete	Fördjupningsarbete	Fotografering Vainöten Peter	Fotografering Vainöten Niclas	Fördjupningsarbete
14:30-15:15	Reflektion PRAO	Reflektion PRAO	Reflektion PRAO	Reflektion PRAO	Reflektion PRAO	Reflektion PRAO
Tisdag datum 2015-10-20						
Basgrupp	Basgrupp	Basgrupp	Basgrupp	Basgrupp	Basgrupp	Basgrupp
2,11,12	9,14,18	4,8,17	5,13,16	7,10	3,6,15	
8:00-8:15	Mentorstid	Mentorstid	Mentorstid	Mentorstid	Mentorstid	Mentorstid
8:20-9:50	Rörelse 8:20-9:20	Rörelse 8:20-9:20	Rörelse 8:20-9:20	Rörelse 8:20-9:20	Rörelse 8:20-9:20	Rörelse 8:20-9:20
9:50-10:05	RAST	RAST	RAST	RAST	RAST	RAST
10:05-11:35	Språkval	Språkval	Språkval	Språkval	Språkval	Språkval

A reformáció vagy hitújítás a 16. században, Nyugat-Európában a katolikus egyház „hibáinak” bírálatával és azokra való válaszként indult mozgalom. A 15–16. században végbemenő gazdasági, társadalmi és politikai változások, a reneszánsz és a humanizmus eszméinek elterjedése következtében megváltozott a vallással kapcsolatos magatartás. Egyre fokozódott a katolikus egyház bírálata. Luther Márton először az általa megfogalmazott 95 tézissel hívta fel a figyelmet a hibákra (1517. október 31-én a hagyomány szerint kiszegelte követeléseit és tanításait a wittenbergi vártemplom kapujára), majd fokozatosan távolodott el a római vezetéstől. Ezzel egy időben Ulrich Zwingli, majd Kálvin János Svájcban is elindította új, független vallási mozgalmát. E mozgalmak tagjait a pápasággal szembeni tiltakozás („protestálás”) miatt protestánsoknak nevezték, a kereszténységnek ekkor kialakuló nagy ága a protestantizmus. A reformáció egyes irányzatainak szétválása a különböző protestáns egyházak, felekezetek kialakulásához, majd megerősödéséhez vezetett. Ezek közül az evangélikus egyház (más néven lutheránus egyház) és a református egyház a legismertebbek. Befolyása megtartása érdekében a katolikus egyház az ellenreformációval válaszolt.

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Reform%C3%A1ci%C3%B3>

(Luther)

A reformáció nem elmélkedéssel fejeződik be, hanem cselekvéssel. (George Gillespie skót teológus, 1613-1648)

Az önteltség, a gög a kígyó feje. (Luther)

A gazdagság a legjelentéktelenebb dolog a földön, amit Isten az embereknek ajándékozhat. (Luther)

Az ember negyven éves koráig bolond. Akkor kezdi sejteni bolondságát. Mire tisztán felismeri, már vége is az életének. (Luther)

Az egyház csak addig egyház, amíg kész a reformációra (Klaus Engelhardt német ny. evangélikus püspök, 1932-).

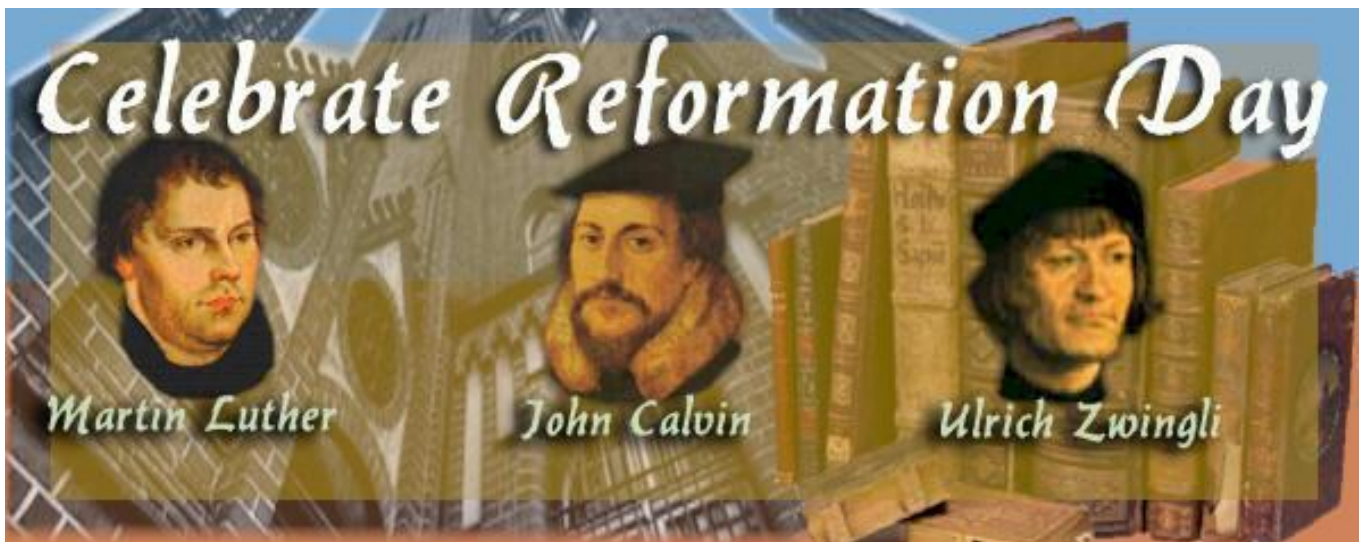
REFORMÁCIÓI ETŰD AFORIZMÁK A REFORMÁCIÓTÓL NAPJAINKIG

A reformáció mindig a szív reformációja, vagy semmit sem fog megújítani. (Hans-Joachim Eckstein német protestáns teológus, 1950-)

Egy korty víz vagy sör oltja a szomjúságot. Egy darab kenyér csillapítja az éhséget. Krisztus elüzi a halált.

Kálvin Knoxnak 1561. április 23-án Genfből levelet ír. Ez második, teljes levele a skótok reformátorához. Meglepő, hogy a racionalista hüvösségéről, fantasztikus intellektusáról "elhíresült" Kálvin itt mennyire a másik oldalát mutatja meg személyiségének. Ez az érzelmileg empatikus, melegszívű reformátort mutatja. Nem sokkal előtte a "szívből tisztelt Testvér", Knox tudatta Kálvinnal, hogy skót felesége meghalt. Erre a levélben így reagál Genf reformátora: "Feleséged halála számomra is szomorú, fájdalmas hír volt. Mivel viszont Te nagyon jól tudod, hol kereshetünk ilyen nagy fájdalmukban vigasztalást, egyáltalán nem kételkedem abban, hogy boldogtalanságodat türelemmel viseled majd".

Knox szeretett közmondásszerűen fogalmazni, illetve később

olyan frappáns mondatokat jegyeztek le tőle, mint a fenti, ami eredetileg így hangzott: Az ember Istennel mindig többségben van.

Gyűjtő szavú igehirdető volt, ami az északi népeknél, így a skótoknál is kissé szokatlan, de éppen ezért lenyűgöző volt. Istennel is prófétai módon vitatkozott. Ennek csattanós kifejeződését adta, amikor így fogalmazott hazájában a reformáció érdekében: Add nekem Skóciát, különben meghalok!

Nem volt olyan csiszolt elméjű és tanult, mint Luther vagy Kálvin, de bátorságban és a jellem szilárdságában egyenlő volt velük. Leginkább a prófétákra hasonlított, és kevés nyoma volt benne szelidségnek vagy keresztyéni türelemnek. Az utókor megosztott volt az értékelésében: egyesek számára „félbarbár eretnek vagy legjobb esetben szent vadember”,

Lélegkondozó

mások szerint azonban „több, mint zseniális ember - mennyei ihletésű próféta” volt. Puritánul élt és szegénységben halt meg, de egész Skócia gyászolta.

Neki is, mint annyi nagy formátumú személyiségnek már egy telibe találó, addig még senki által meg nem fogalmazott mondatért érdemes volt megszületnie. Egy-egy mondata millióknak adhatott belső biztatást. Mint az idézett fentiek. Marad-e utánunk legalább leszármazottainkban, rokonságunkban, közösségünkben, gyülekezetünkben egy minket jellemző és őriző pozitív mondat?

(Levélidézet Kálvin 659. leveléből, megjelent: Rudolf Schwarz, Johannes Calvins Lebenswerk in seinen Briefen. Tübingen, 1909, 350-351. oldal)

„Nem Luther, hanem Jézus a reformáció valódi, igazi témája. A reformáció szívhangja ez: Isten szeret, Isten eljön hozzánk, Isten megbocsát, Ő hazavisz Jézus Krisztus segítségével” (H. Wagner).

*

„A protestáns egyház Lutherről nem a születésnapján emlékezik meg, hanem a reformáció napján. Ezzel azt tudatosítja, hogy nem az ember a fontos, hanem az evangéliumi igazság felfedezése. Luther annyiban fontos, hogy ő volt az Örök Ige hirdetője” (H. Kruska)

*

„A Jézus Krisztus egyházának reformációja vagy megújulása Isten ajándéka Igéjén és Szentlelkén keresztül, akkor, és úgy, amikor és ahogyan Ő akarja. Az egyház deformálódása, rombolása akkor következik be, ha az emberi szellem akarja az egyházra kényszeríteni terveit és szándékait” (Rajnai Hitvallás, 1933).

*

„Az emberi reform rombolja az egyházat. Egyedül az Isten által véghezvitt reformáció hozza létre az egy, szent és egyetemes/katolikus egyházat” (W. Niesel).

Ezeregy hűvös éj

De strigis vero quae non sunt, nulla questio fiat
Strigákról pedig, akik nincsenek, semmiféle említés ne essék - Könyves Kálmán

Ahrendfeldt, Rugárd ura alapos ember volt. Nemhiába töltötte tele könyvtárát fekete mágiáról és boszorkányokról szóló drága könyvekkel, nehezen lehetett volna olyat kérdezni tőle ezekről a kártékony lényekről amire nem tudott volna, legfeljebb rövid gondolkodási idő után válaszolni.

Most mégis olyan kérdést tett fel saját magának, amelyre nem találta a választ. Lehetséges-e gondolta- hogy a Sátán egy olyan ártatlan szépségbe ágyazza karmait, mint ez a Blomme, ez a látszatra istenfélő fiatal, hamvas parasztlány, aki most reszketve állt előtte. Blomme szöke fűrtjei csapzottan lógtak arcába, és mélykék szemének átható tekintetével, mely mintha egy másik, fennköltebb világból táplálta volna szemének sugarát most szinte eszelősen meredt a nagyúrra.

Jørgen Ahrendfeldt még élénken emlékezett arra a napra, amikor először hallott a lányról. Ahrendfeldtné nagyasszony egyik szolgálóját azzal vádolta meg, hogy ellopta egyik nehéz, köves melltűjét. A szolgáló tagadott, mire tömlöcbe vetették, ekkor kétségbeesetten Blomme-hez küldte az öccsét, hogy az igazlátó hírében álló lány vele üzenje meg, hol találják a dísztűt. A fiú azzal a hírral tért vissza, hogy Blomme látta a fibulát, keressék a nagyasszony bársony ünnepi ruháján, amelyet tavaly viselt az árhusi vásáron. A melltű megkerült, az összehajtott sötétzöld ruhán virított, ahogyan Blomme a fiúval megüzente.

Ahrendfeldt nem látogatta a falusiak templomát, a kastélyban ájtatoskodott, de ez után az eset után lement a fáluba, hogy elfoglalja családja helyét a templomban a vasárnapi istentiszteleten. Közélről akarta látni Blommet, akinek létezéséről ugyan tudott, de csak gyermekkorában látta a kislányt hébe-hóba. Egyáltalán nem emlékezett rá, csak a nevére: Karen Dynesdatter volt a neve, de a falusi nép csak Blomme-nak (Virágnak) hívta.

A 16 éves lány özvegy édesanyjával élt egy kis tanyán a birtokon, amelyhez Blomme apja után egy kis föld is tartozott. Ezt a földet lassanként eladogatták, abból éltek ketten, miközben keményen dolgoztak a megmaradt zsebkezdőnyi földjükön is a házuk mellett. Az anya, hogy enyhítsen a szegénységükön, a falusiakat gyógyította. Értett a fűvekhez, főzeteket készített, szüléseknél segédkezett, amit a falusiak búzával, ezzel-azzal viszonoztak, mikor miből volt felesleg. Ha nem is éheztek így mindig, de előfordult olyan tél, hogy többször kerültek este félíg éhesen az ágyba, mint jóllakva.

Ugyanezek a hideg téli estéken Ahrendfeldt jóllakottan és elégedetten tanulmányozta a tekintélyes mennyiséget felölölő, mágiával és boszorkánysággal foglalkozó könyvtárát, amelyet fegyverként használt a boszorkányok ellen, akiket pallosjogával élvezte, akkor kezdett üldözni, mikor más bírág egyre lustábbak lettek elítélni ezeket az istentől elrugaszkodott teremtményeket.

Az Úr 1686. évében úgy tűnt, hogy Jørgen Ahrendfeldt jó

úton jár. Rugárdi kastélyában értesült arról, hogy a király új törvényeket adott Dániának, melyekben teljesen egyértelműen benne foglaltatott, hogy ha valakit boszorkányságon érnek, akkor máglyára kell vetni. A nemes úr nekibuzdulva a feladatnak, azonnal perbe fogta és a nép helyeslő moraja közepette meg is égettette a csúf öregasszonyt, aki a helyi vásárokon kéregetett.

A csoroszllya a falusiak réme volt, utánuk sántikált és hangosan kérte az alamizsnát, ha nem adtak neki, akkor káromolta őket. A per alatt kiderült, milyen rémségek okozója volt a szipirtó, még Ahrendfeldt vadászja is emlékezett rá, hogy a vén boszorka hogyan átkozta, mikor kidobta a lakodalmáról 20 éve, nem is született gyermeke a feleségétől, pedig házassága előtt legalább két fattyat nemzett a faluban. Ez utóbbi tény természetesen nem hozta a bírág tudomására, minek is kellett volna, a helyzet anélkül is teljesen világos volt, a boszorka rontást küldött reá.

A vénasszony nem hiányzott senkinek ezen a földön, gyorsan el is felejtették, de a romlások csak nem múltak el, Ahrendfeldtné nagyasszony is többször ágyának esett, majdnem oda is lett, nyilvánvalóan más boszorkák keze lehetett a dolgban, miután a vén koldustól már megszabadultak. Ekkor jutott Ahrendfeldt eszébe Blomme, aki most sápadtan, piszkos ruhájában nyomorultul meredt rá. Olyan volt, mint egy rémült kis madár, amely két tenyér fogságában moccanni sem tud. Ahrendfeldt tudta, hogy most erősnek kell lennie.

Blomme nagyon megijedt, amikor anyjával együtt elfogták őket és a kastély börtönében külön cellába zárták anyát és leányát. Megmondták nekik az okát is: boszorkánysággal vádolják őket.

A lány sokáig nem tudta abbahagyni a zokogást, csak akkor nyugodott meg egy kicsit, mikor este egy szolgáló kenyeret és vizet hozott a konyháról.

Jól ismerte ezt a leányt még gyermekkorából, Sille volt a neve, kedves, barna hajú teremtes, ő küldte öccsét Blomme-hez, mikor Ahrendfeldtné melltűjét keresték. Sille óvatosan letette a kenyeret és a vizet a földre oda, ahol Blomme a szalmán ült, letérdelt mellé és a fülébe súgta: csöndesen, -ne ríjj!

- Blomme, láttam anyádat s üzeni, semmilyen módon ne próbáld menteni, hanem az ártatlanságot hangoztasd.

- Anyám, jól van? kérdezte vékony hangon Blomme.

- Megkínózták- jött kisvártatva a válasz, mire Blomme hangosan felnyögött:

- Sille, te is azt hiszed, hogy boszorkány vagyok?

- Én ugyan nem hiszem, - válaszolta szelíden a szolgáló- de kit érdekel ezen a földön az, hogy egy ilyen szutyok, mint én, mint hisz..... Sille átölelte Blommet, aki erre az ölelésre nem-hogy megnyugodott volna, hanem még jobban zokogni kezdett.

- Az egyetlen, ami számít, hogy a tekintetes Ahrendfeldt urat meggyőzd- folytatta a szolgáló, ezt üzeni anyád, meg azt is, hogy várni fog majd a Paradicsomban. Legközelebb nem én jövök, nehogy gyanút fogjanak, - mondta Sille búcsúzóul, aztán csikordult az ajtó, 's már ott sem volt.

Most pedig itt állt Blomme a tekintetes Ahrendfeldt úr előtt, akinek hangja mintha messziről hallatszott volna. -Érted-e, amit mondok?- ezt kérdezte

-Nem értem, tekintetes uram- válaszolta a lány.

- A bíróság úgy döntött, az én elnöklettemmel, hogy vízpróba alá vet téged. Blomme elájult.

Ahrendfeldt megadta a módját a vendéglátásnak és a vízpróba-ra meghívott vendégei igazán nem panaszkodhattak az ellátásra. Még zenészeket is hivatott a kastélyba, hogy szórakoztassák a távolabbról érkezett szállóvendégeket este. Ahrendfeldtné szinte magánkívül volt az örömtől. Láthatóan az Úrnak is kedvére szolgált, amit tesz- gondolta magában

Ahrenfeldt, mert az augusztusi Nap is melegen sütött, amikor Blommet egy csónakról befördítették a tó vizébe, amely a kastélyt körülölelte.

A vízpróbára azért volt szükség, mert a bíróság, bár igazán alaposan vizsgálta Blomme-nek és anyjának ügyét, de nem tudott eredményre jutni a lány ügyében. Ahrenfeldt a könyvtárhoz fordult segítségért, hogy dülőre vigye az ügyet és így döntött a vízpróba mellett.

Ha a lány fennmarad a víz színén, azután, hogy beledobják, akkor további kétség nem férhet a boszorkánysághoz, ha pedig elsüllyed, akkor ártatlan. Ahrenfeldt arról azért gondoskodott, hogy Blomme-t kihalásszák a zavaros vízből, ha elsüllyed, már feltéve, ha megtalálják.

A lány anyjával jóval kevesebb munkája akadt, őt elítélte Ahrenfeldt bírósága, Blomme vallomása alapján. Amikor a lányt szembesítették anyjával a kínzókamrában, Blomme bevallotta, hogy a nő tavaly télen elmondta neki, hogy szövet-ségben áll a Sátánnal. Ez a vallomás teljesen elégségesnek bizonyult a halálos ítélet kimondásához.

A vízpróba minden várakozáson felül sikerült, a vendégek is nagyon elégedettek voltak, amikor a halálsápadt, víztől csöpögő ruhás lányt visszakísérték a cellájába. Blomme alig vándorogott nedves ruhájának súlya alatt, amely a vízben mégsem volt elég súlyos ahhoz, hogy a felszín alá húzza. Bebizonyosodott hát a világ szemében, hogy boszorkány.

Ahrenfeldt egy pillanatig sem akart tovább várni a döntő vallomással, hátha meg tudja menteni a lány lelkét. Még a vendégekkel sem törődött, őket Ahrendeldtné gondjaira bízta. Parancsot adott, hogy vessenek a lánynak valami száraz ruhát és átugorva az ebédet máris folytatta a kihallgatását.

- Karen Dynesdatter, nincs kétségem a bűnösséged felől immár, de nem kell a kárhozatba menned, mondj el mindent, és megmenekül lelked - kezdte mondandóját kenetteljesen. Válaszolj, honnan tudtad annak idején, hogy hol keressük a nagyasszony mellűjét? Ugye a Sátán súgta ezt meg neked? -- Tekintetes uram, mondta a lány Isten látja lelkemet nincs ennek köze a Sátánhoz, én is ott voltam az århusi vásáron, ahol a Nagyasszony, Húsvét után, láttam rajta a díszítést és megjegyeztem, mert olyan szép zöld követ, ami abban csillog, még soha nem láttam. Amikor értem küldtek, arra gondoltam, hátha a ruhán felejtették, hiszen ünnepi ruhát nem hord minden nap az ember. Nem voltam bizonyos benne, hogy ott lesz, de egy próbát megért a dolog, hiszen tüzes vassal bélyegezték volna barátnőmet, ha nem találják a tüt.

Ez a magyarázat láthatóan nem elégítette ki Ahrenfeldtet, aki erősen ráncolni kezdte a homlokát.

- Ejnye, azt hittem, hogy rájöttél már, Karen Dynesdatter, hogy nincs értelme a hazudozásnak, a legjobb az lenne, a te saját érdekedben, ha abba hagynád a makacs tagadást és végre elmondanád, hogyan kerültél érintkezésbe a Sátánnal- mondta ingerülten. Lásd, én sok mindent tudok a Sátán munkálkodásáról, de én sem tudok mindent, leplezd le a praktikáit és én gondoskodom arról, hogy lelked megmeneküljön.

Amikor idáig ért a beszédben Ahrenfeldt, Blomme szeme hirtelen megvillant és a villanás fénye lassan betöltötte egész arcát, kisímította dúlt vonásait, felegyenesítette görnyedt tartását és ekkor, szilárd hangon ekképpen szólott:

- Tekintetes Ahrenfeldt Uram, mindezt én szívesen elmondom és könnyíték a lelkemen, de kérem, hogy engedje meg, hogy leüljek, mert lábaim alig tartanak. Ahrenfeldt saját kezével tolt a széket a lány háta mögé.

- Ül hát le és beszélj!- parancsolta.

A lány lassan leült és, a szék támlájára támasztotta könyökére hajtotta fejét, tekintetét az ablak felé fordította és ömleni kezdtek belőle a szavak.

Amikor először láttam a Sátánt, éppen a kertben dolgoztam.

Tar Károly

kiadásra

(kiadóra és támogatásra)
váró könyvei, nyomdakészen:

VOLTAM

Emlékiratok

A Boldog utcán innen

Saját lábon

Ezer kilométerekkel

Summa summarum

ERDÉLYI SZÉPMÍVES CÉH

Emlékkönyv

Pánik ô regény

Hajnalban vadnyuszik

ablakom alatt

regény

Tar Károly TITOKTÁRa

publicisztika

Kedves könyveim könyve

könyvismertető, esszék, regények
színhelyén

Itt és ott ô versek, képek

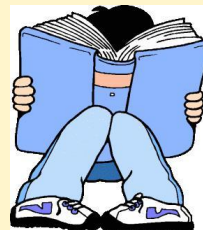
Száraz oázis

négy színjáték

Ami eszembe jut

kispróza írások

Est ô versek

nyári történet

Meleg volt és levettem a mellényem. Ekkor láttam meg a kecskabakot a sövény mellett. Fura, fekete kecskebak volt, hosszú a szőre és karmos a lába. Vörösben égett a szeme, ahogyan rám pillantott. El akartam szaladni, de nem vittek a lábaim, mintha víz ment volna beléjük. Amikor egészen közel jött hozzám a kecske, megcsapott a lehelete, szörnyű kénköves büzt árasztott. Sikoltani akartam, de nem jött ki hang a számon. Letérdeltem a földre, hogy imádkozzam..... Ahrenfeldt torka egészen kiszáradt az izgalomtól, hát ez igazán több volt, mint amit várt.

- Na és akkor mi történt? - kérdezte türelmetlenül. Akkor a Sátán, mert már sejtettem, hogy csak ő lehet az, folytatta Blomme - a hátamra tette a mancsát és én magamon éreztem a karmait. Égetett és sajgott, ahol megérintett. Maradt-e nyoma az érintésnek? - kérdezte Ahrenfeldt. Hát azt én nem tudhatom Nagyuram - folytatta Blomme, mert hátul nincs szemem, de mindig fáj azon a helyen a hátam, főleg mielőtt rossz idő lesz - tette hozzá és Ahrenfeldt nem láthatta, hogy a lány szemének kékje megteelik étellel.

Megvizsgálom én azt a helyet - jelentette ki Ahrenfeldt nagyon komolyan - majd kicsit elbizonytalanodva hozzátette, hogy persze csak akkor, ha Blomme ezt megengedi neki.

- Ha ezt szükségesnek találja a tekintetes úr, akkor nem látom, hogy miért ne vizsgálhatná meg - válaszolta a lány, ám kérem, hogy legyen tekintettel mostani nyomorult állapotomra és engedje meg, hogy cellámban megpihenhessek előtte. Éhes vagyok - tette még hozzá és kérően nézett Ahrenfeldt-re, aki azonnal megparancsolta, hogy adjanak neki tisztességes ebédet és vigyenek a cellájába egy ágyat is, hogy holnap folytathassa a kihallgatást.

A szolgálja először azt hitte, hogy rosszul hallja a parancsot, még vissza is kérdezett, hogy valóban azt akarja-e a tekintetes úr, hogy lecipeljenek egy ágyat Blomme cellájába. Ahrenfeldt kissé ingerülten ismételte meg a parancsot, majd sietve a vendégeihez távozott. Minden a legnagyobb rendben lesz, - gondolta magában, a legnagyobb rendben - ismételtette és máris vidámban tekintett a világra. Még az étvágya is visszatért, amely eddig teljesen elkerülte ezen a jelentős napon és elégedetten vetette magát a jól átsütött gombás marhasültre.

Blomme vidáman ébredt a kényelmes ágyban másnap, de aztán egy pillanat alatt eszébe jutott a szörnyűség, amikor anyjára vallott. Hiába biztatta erre maga az édesanyja, olyan erővel nyilallt most a szívébe a fájdalom, hogy a keserű zokogás fojtogatta és sokáig, csendben hullottak a könnyei. Tudta, hogy Ahrenfeldt nemsokára újra vallatni fogja majd, de azt is ösztönösen érezte, hogy addig nem fogja bántani, amíg szóval tudja tartani.

Bár a lány csak annyit tudott a boszorkányokról, amennyit minden más parasztlány, de a természet olyan élénk fantáziával áldotta meg és bájos arcának olyan élénk játékaival kísérte a mondanóját, hogy amint mesélni kezdett Ahrenfeldtnek a boszorkányszombatokról, a férfi teljesen az elhangzottak hatása alá került és valahányszor érdeklődtek a bírák Ahrenfeldtnél, hogy ne küldessenek-e az árhusi hóhérré, hogy megégesse a leányt, Ahrenfeldt egyetlen türelmetlen elutasító mozdulattal hajtotta el őket.

Szó sem lehet róla, hogy most égessék meg ezt a leányt, mikor végre nem a könyvekből, hanem szemtanútól hallhat az Ördög mesterkedéseiről, amelyek általában titokban maradnak a gyanútlan keresztények előtt. A lány ráadásul olyan dolgokról is beszámolt, amelyek nem szerepeltek a könyveiben.

Leginkább, érthető okokból az érdekelte Ahrenfeldtet, hogy a Sátán a vesztére tör-e azok után, amit boszorkány-szolgái ellen tett. Tudni akarta, kik azok, akik rontással és más bűbajos praktikákkal az életére törnek, de Blomme ilyenkor csak sóhajtozott: ha megmondja akkora Sátán iszonyatos bosszút áll rajta, ezt csak nem akarhatja a tekintetes úr.

- Nem kell, hogy megmondd, nem kell, elég, ha rábólintsz - mondta Ahrenfeldt ilyenkor a leánynak és mondott néhány nevet, akikre már régóta gyanakodott. Blomme rendszerint rá is bólintott az egyik névre, akit Ahrenfeldt említett, s közben a fejében valami ködös terv kezdett derengeni arról, hogyan is bánhatna el hóhérvájjal.

- Nagyuram, - súgta inkább, mint mondta, egy este a házuk előtt ültem, amikor a macskánk az ölemből a földre ugrott, és elfátyolozott hölgygé változott. A hölgy kezében egy nagy rongybábu volt, tük álltak ki a belőle és olyan hangon rítt a figura mint egy gyermek. A fátyolos hölgy megfordult, valamit mormogott, a kúthoz ment és beledobta a panaszosan rívó bábút. Nem mondott semmit, nem mozdult a lepel sem rajta, de én éreztem, nekem üzent, én értettem, jaj, tekintetes uram, azt üzent, hogy így veszett el Ahrenfeldt, ki azt hitte a Sátán Ura.

- Aztán felismerted-e azt a nőt? - faggatta Blomme Ahrenfeldt. Akkor még nem - mondta a lány, - de amikor a beledobta a bábút a kútba, iszonyat zengés támadt és egy szárnyas fehér galamb ereszkedett le az Égből. Ekkor a nő fátyla lehullott és én megértettem, hogy a Mindenható nem engedi veszni Nagyuramat.

- Ki az a szegénytelen perszóna? - kérdezte Ahrenfeldt izgatottan.

- Csak egyszer láttam Nagyuram, amikor vaját vittem neki, nincs senkinek sem olyan szép háza egész Ebeltoftban, mint amiben ő lakik. Ahrenfeldt fejében világosság gyűlt: ugye. Elisabeth volt az, a polgármester, Hans felesége, az az átkozott boszorka.... bólints, ha ő az, elég nekem, ha rábólintsz, hogy tudjam. Blomme némán, de roppant buzgón bólogatott. Aznap este Ahrenfeldt külön szólt, hogy saját asztalának maradékából vigyenek vacsorát Blommenak. Ahrenfeldt mindent tudni akart a Sátán mesterkedéseiről és nem talált volna ennek a tudásnak a megszerzéséhez sehol jobb társat, mint ezt az egyszerű parasztleányt. Teltek a napok, múltak a hónapok és Blomme egyre csak mesélt. Ahrenfeldt egyre erősebb érzelmeket táplált a leány iránt, meg akarta menteni a Pokol bugyraiból.

A nemes leányok zárdájába akarta küldeni szolgálni, és még az is megfordult a fejében, hogy majd később keres neki egy megfelelő fiatalembert és férjhez is adja. Egyszer a haját is megsimogatta, de aztán gyorsan úgy tett mintha csak véletlenül tévedt volna keze a lány fejére. E múlt gyengeségért nem győzte magát kárhóztatni később.

A koppenhágai Legfelsőbb Bíróságon eközben csendesen múltak a napok, nagyobb ügyek nem zavarták meg Michael Vibe uramat, aki, okosságának, óvatosságának és nem utolsósorban szerencséjének köszönhetően, hogy e tiszteletreméltó testület elnöke lehetett. Leidenben és Párizsban járt egyetemre és hazaérkezése után karriert csinált az Udvarnál, bejáratos volt az uralkodóhoz is, akinek bizalmát bírta. A tekintetes úr, majd hanyatt esett meglepetésében, mikor az ebeltofti polgárok küldöttségét menesztettek hozzá, mely előadta panaszuikat.

Ahrenfeldt, Rugård ura 24 embert fogott perbe boszorkányságért, ebből ötöt már meg is égettek. Vibe, ezen a ponton még vidáman folytatta az ebédet, mert a derék ebeltofti polgárok éppen evés közben lepték meg, de amikor a küldöttség vezetője elmondta, hogy Ahrenfeldt már a tekintetes polgá-

A rugårdi kastély

nyári történet

akik tudni vélték, hogy az eszelős - szemű világszép leányt mégis utolérte Ahrenfeldt bosszúja és ugyanazon zöld völgyben égették meg, ahol édesanyját. Vannak, akik csak nevetnek ezen, ezt a leányt nem olyan fából faragták, akit csak úgy meg lehet égetni, ő maga volt a tűz és a máglyák, hála neki, ki is aludtak hamarosan.

Felmerült ugyan a kérdés, ha egyszer a törvényt kimondja, hogy a boszorkányokat meg kell égetni és a király, aki Dánia törvényei szerint tévedhetetlen ezt megparancsolta, és Törvénykönyvébe belefoglalta, akkor hogyan lehetne mégis megakadályozni, hogy a bolond nép ezt meg is tegye, de Vibe zseniálisan megoldotta ezt a problémát is:

az eljárást ugyan le lehetett folytatni a

boszorkányok ellen helyen is, de ítéletet csak a Legfelsőbb Bíróság hozhatott. A Legfelsőbb Bíróság pedig felmentő ítéleteket hozott, miközben a perköltségeket a vádlókkal fizettette meg, így a jó nép ráébredt, hogy igen költséges szórakozás lett boszorkányságért másokat feljelentgetni és gyorsan le is szokott e rossz szokásáról.

Ki tudja, vajon megbocsátotta-e magának Blomme, hogy édesanyját elárulta? Rájött-e vajon, hogy hány embert mentett meg szenvedésével a későbbi pusztulástól? Csak remélni merem, hogy éles eszével, mely megóvta életét, elfogadható sorsot vívott ki magának, ha már Isten, minden szerencsétlensége ellenére mégsem hagyta veszni a kis Virágot.

Jørgen Ahrenfeldt (más forrásokban Arenfeldt, 1644-1717) Rugård birtokosa

A nemesúr Basnæs-ben született, Ebeltoft-ban halt meg és Fuglslev-ben temették el. A család birtokának központja Rugård volt, amely Djursland-en található, a Jylland-félszigeten. Jørgen Ahrenfeldt azonban a családi fészken felül is számos birtok és nagy tanya tulajdonosának mondhatta magát, melynek egy részéhez örökségként jutott. Szüntelen üzleti terveinek és csödbe ment hajóépítő vállalkozásának köszönhetően azonban halála előtt mindenét el kellett adnia. Nevét ma már csak azért ismerjük, mert a családi birtokon boszorkányüldözésbe kezdett, vízpróbával, kinzással és máglyával, mígnem 1686-ban egy királyi rendelet véget vetett tevékenységének azzal, hogy a mágiával kapcsolatos perek ítéleteinek végrehajtását a Legfelsőbb Bíróság engedélyéhez kötötte. A népköltészet megőrizte emlékét, kevélységgel ruházva fel a nagyurat, aki a hagyomány szerint mindig aranylánccal a nyakában járt, bár hiába kilincselte a lovagá ütésért, a fugleslevi és a rosmusi templomot pedig oltárképek helyett a családi címerével díszítette.

rokat is bevádolta sőt a polgármester feleségét sem kímélte, egyre idegesebben kezdte nyeldekelni a csirkét. Ha Ahrenfeldt megégeti a parasztjait, az természetesen az ő dolga, de az már mégiscsak hallatlan, hogy tekintélyes polgárokat mer a törvény elé citálni, akik most is hódolattuk jeléül értékes aranytállal kedveskednek a királynak és egy kisébbl még neki is.

Amikor Ahrenfeldt megkapta az idézést a koppenhágai Legfelsőbb Bírósághoz rossz sejtelmek kezdték gyötörni. A parancs szerint Blommet is magával kellett vinnie, akinek anyját akkora már megégetette az árhusi hóhérral, így saját magát tartotta a lány egyetlen támaszának, kinek kötelessége a leány lelkét megmentenie. Rossz utakon, sárban és latyakban több napos út után érték el a fővárost, ahol Ahrenfeldtnek felelnie kellett a vádakért, amellyel a kiváló polgárraszonyokat illette.

Ahrenfeldt Blommere hivatkozott, a leány azonban kötötte az ebet a karóhoz: ő nem mondott semmit, csak amit ura hallani akart, nem nevezett meg senkit boszorkányként, csak félelmében ráhagyta urára a neveket, amelyeket említett, hiszen Ahrenfeldt a leány anyját is megégette és reá is kínzás várt volna, ha nem így tesz.

Ekkor sebtében lovast menesztettek Jyllandra, pecsétes királyi paranccsal, hogy azonnal állítsák le az ítéletek végrehajtását, de még aközben is megégettek két parasztot, miközben a küldönc útban volt. Rosszul állt Ahrenfeldt szénája, nagyon rosszul bizony, leforrázva állt bírái előtt, őszbe csavarodó haja tövéig, bajsza hegyéig pirult kinjában. Most már az ő bőrére ment a játék, akár nemességét is elveszthette volna, minden vagyonával együtt: nem így történt, ezer birodalmi arany megfizetésére kötelezte a bíróság.

A bírákat meghatotta Blomme szépsége és az engedelmesség, amit ura iránt tanúsított, ám nem tekinthettek el attól, hogy a leány, bár félelmében, de mégis hamis tanúságot tett: az ítélet ostorozásra és száműzetésre szólt. Vibe, aki köpcös kis emberke volt, nem vetette meg az italt és, mellékesen szívesen hódolt a női nemnek, meghagyta a hóhérnak, hogy miután Ahrenfeldt elutazott, tekintsenek el a nyilvános büntetéstől, elég lesz három kisebb csapás a korbáccsal a lánynak, aztán eresszék szélnek azzal, hogy soha többet ne térjen vissza a rugárdi birtokra.

Hogy ezek után mi történt, azt senki sem tudja. Voltak,

Pet Tünde

**Tízenöt esztendő termése:
50 folyóiratszám, 10 kötet,
- több mint hatezer oldal**

Ághegy Könyvek

1. Tóth Ildikó: Múltbanézó — elbeszélések
2. Tar Károly: Száraz oázis — színjáték-sorozat
3. Szakács Ferenc Sándor: Kettéhasadt lélek
4. Bernhard Nordh: A hódtavi újtelepesek
5. Erdélyi Szépmíves Céh Emlékkönyv – összeállította Tar Károly
6. Lőrinczi Borg Ágnes: Állapotok - versek
7. Agnes Borg: Tillstånd - svéd versek
8. Bjerck-Amundsen: Søren Kierkegaard kezdőknek – Fordította: Lázár Ervin Járkáló.
9. Dohi Alexandru: Altermundia - Fordította T.K.
10. Tar Károly: Itt és ott- versek
11. Dohi Alexandru: Altermundia — svédül. Fordította Lőrinc Borg Ágnes
12. Dohi Alex: Illatok könyve — Fordította T.K.
13. Tar Károly: Pánik — regény
14. Skandináviai helyőrség — az Ághegy-Liget Baráti Társaság pályázatára érkezett írásokból, lemez melléklettel
15. Elekes Ferenc: Éden Bädenben — kisregény és Leborult szivarvég — egyszerű történetek
16. Asztalos Morell Ildikó: Feloldozás — versek
17. Hjalmar Söderberg: Jézus Barabbás — regény — fordította Szente Imre
18. Gödriné Bedő Ilona: Gondolatok idegenben — versek
19. Molnár István: Mint pillangó a tűzhöz– regény
20. Dohi Alex: Definíciók könyve—versek. Fordította: Tar Károly
21. Veress Mária: Életre, halálra — kispróza
22. Janáky Réka: Válogatott versek
23. Tar Károly: Táncház — gyermekversek – Pusztai Péter rajzaival
24. Tar Károly: Firka irka — gyermekversek— Pusztai Irina rajzaival
25. Gaál Zoltán: Szemünk kinyílik—talán ,versek
26. Gaál Zoltán: Svart på vitt – svéd versek
27. Tóth Ildikó: Ajtó, ablak nyitva van
28. Tar Károly: Ami eszembe jut – kispróza írók
29. Gödriné Bedő Ilona: Valamit mindig megköszönni - versek
30. Tóth Ildikó: Mérárol csak álmodom
- 31.. Hommage Tomas Tranströmer—fordítások
32. Tar Károly: Hajnalban vadnyuszik ablakom alatt - regény
33. Tar Károly– Moritz Lívia: Vers– kép
34. Tar Károly– Soó Zöld Margit –Játékos torna
35. Gaál Zoltán – Kovács Ferenc: Fák egymás Között
36. Tar Károly: Est - versek
36. Forró Tamás: 1956-os magyar menekültek Norvégiában

Magyarország Gothenburg Landvetter → Budapest — Göteborg → Budapest — Malmö → Budapest — Stockholm Skavsta → Budapest
Románia Kolozsvár Malmö → Kolozsvár — Bukarest — Malmö → Bukarest — Stockholm Skavsta → Bukarest

A WIZZ AIR DEBRECENBEN NYITJA MEG 22. BÁZISÁT

A légitársaság egy repülőgépet állomásoztat Debrecenben, és 3 új útvonalat indít decembertől

A Wizz Air, Közép- és Kelet-Európa legnagyobb diszkont légitársasága ma bejelentette, hogy 22. bázisát Magyarországon, Debrecenben nyitja meg december 16-án egy új Airbus A320 típusú repülőgéppel, valamint tovább bővíti debreceni útvonalhálózatát.

A Wizz Air már jelenleg is üzemeltet járatokat Debrecenbe, amely a légitársaság második bázisa lesz Magyarországon. Az új repülőgépeknek köszönhetően hatra emelkedik a Debrecenből elérhető útvonalak száma, az éves ülőhely-kapacitás pedig 136%-kal, 195.000-re nő. A légitársaság bízik benne, hogy ez serkenteni fogja a helyi munkaerőpiacot a repülés és turizmus területén, azáltal, hogy az utasok számára több alacsony viteldíjút útvonal válik elérhetővé.

A Wizz Air három új útvonalat üzemeltet majd debreceni bázisáról Brüsszel-Charleroi, Malmö és Párizs-Beauvais repülőterekre december 16-tól, kezdetben heti két-két járatral. A Wizz Air továbbá megnöveli a járatsűrűséget már meglévő, népszerű útvonalain London-Lutonba és Eindhovenbe.

Az új járatokkal együtt a Wizz Air 22 országba 47 útvonalat fog üzemeltetni Magyarország két repülőteréről. Az új debreceni útvonalakra már megvásárolhatóak a jegyek a wizzair.com oldalon,

A debreceni repülőtér 2012-ben a világ egyik legdinamikusabban növekvő légitársaságával, a Wizz Airrel kötött stratégiai szövetséget, ami most új szintre lép, a debreceni légikikötő ugyanis a Wizz Air bázisrepülőtereként fog működni. Ez azt is jelenti, hogy további három új menetrend szerint Wizz Air járat indul Debrecenből, mégpedig Párizsba, Brüsszelbe és Malmöbe.

Med start den 18 december börjar Wizz Air flyga direkt mellan Malmö Airport och Debrecen.

Det blir flygbolagets fjortonde linje ut i Europa från Malmö Airport och den andra destinationen till Ungern. Ungern är känt för sina termalbad och i Debrecen ligger ett. I den centrala belägna parken Nagyerdő ligger badet Gyógyfürdő. Debrecen, som är en universitetsstad, ligger i östra delen av Ungern och är landets näst största stad - en stad som kommer att bli Wizz Air's andra flygplatsbas i Ungern. I december börjar flygbolaget trafikera tre nya destinationer därifrån; Malmö, Brussels Charleroi och Paris Beauvais. Linjen från Malmö kommer att trafikeras med två avgångar i veckan med Airbus A320 (180 passagerare); måndagar och fredagar. Biljetter finns nu tillgängliga hos bland annat Wizz Air. Wizz Air erbjuder idag följande destinationer från Malmö Airport: Belgrad, Budapest, Bukarest, Cluj-Napoca, Gdansk, Katowice, Poznan, Vilnius, Skopje, Sofia, Tuzla och Warszawa. Den 25 juni startar linjen till Nis.

„Az iskolák fölöttébb szükséges voltáról”

Két szakasz vers, amit ismerni és énekelni illik a svéd-magyaroknak

Is - ten, áldd meg a ma-gyart Jó kedv-vel, bő -
ség - gel, Nyújts fe-lé-je vé-dő kart, Ha küzd el-len -
ség - gel, Bal - sors a - kit ré - gen tép,
Hozz rá víg esz - ten - dőt, Meg - bűn - hód - te
már e nép a múlt - tat s jö - ven - dőt!

Magyar himnusz

Isten, áld meg a magyart!
Jókedvvel, bőszéggel,
Nyújts feléje védőkart,
Ha küzd ellenséggel,
Balsors akit régen tép,
Hozz rá víg esztendő,
M megbűnhődte már e nép
a múltat s jövőndőt!

Ungerska nationalsången

Gud välsigna ungerska folket,
Med god anda och yppighet,
Skydda dem med utsträckt arm.
Vid krig och fiendlighet,
Den missödet länge river,
Bringa denne et gott år
Försoning äro bliver',
Förr och i framtida sår.

Forditották: Bengtsson Tar Benjamin, Emma és Vilma

Sång till Norden

Du Gamla, du fria

Richard Dybeck

N.N.

Du gam- la, du fri- a du fjäll- hö- ga nord, du tyst- ta du gläd- je- ri- ka
Du tro- nar på min- nen från föm- sto- ra da'r, Dä är- at ditt namn bög ö- ver

skö- na. Vi häil- sa dig vän- as- te land upp- på jord. Din sol, din him- mel di- na äng- der
jor- den. Jag vet att du är och fir- blir vad du var. Ja, jag vill le- va jag vill dö !

grö- na. Din sol din him- mel di- na äng- der grö- na.
Nor- den. Ja, jag vill le- va jag vill dö ! nor- den.

Svenska nationalsång

Du gamla, Du fria, Du fjällhöga nord,
Du tysta, Du glädjerika sköna!
Jag hälsar Dig, vänaste land uppå jord,
Din sol, Din himmel, Dina ängder gröna.
Din sol, Din himmel, Dina ängder gröna.

Svéd himnusz

Te öreg, te szabad, te északi hegyföld.
Csendes, örömben gazdag az élted!
Köszöntelek ország, te világszép föld,
Köszöntöm napod, eged, zöldellő réted.
Köszönöm napod, eged, zöldellő réted

Fordította: Ligeti Pál

A vallásháborúk

Akkor kezdődött, amikor az uralkodók nem fogadták el az egyház mindenek feletti hatalmát? Az európai történelemben hangsúlyos harmincéves háború, amelyben a svédnek is óriási szerepük volt, de a magyarok és a vegyes lakosságú az erdélyi fejedelemség sorsát is alakította, nem volt vallásháború? A két kérdést felülírhatjuk azzal a nyilvánvaló megállapítással, hogy világunk különböző népei és különböző hitet valló közösségek között mindig is voltak életre-halálra menő küzdelmek. Európa 15-16 századi történelméből lemérhető, hogy nemesség az egyházi vagyon megszerzésére törekedett. A pedig polgárság bírálta a klérus romlottságát és megvetette a tudatlanságot. Az egyre inkább felvilágosult ember kiállt a kutatás szabadsága mellett és az emberről alkotott új felfogás ellentétbe került a katolikus egyház akkori babonás szempontjaival. Az ész diktálta a változtatást, így jött létre a reformáció. De a római katolikus egyház a tanaitól való minden eltérést eretnekségnek bélyegzett, s mint Isten elleni bűnt, máglyahalállal sújtott. A középkori Európa nem ismerte a vallási türelmet. Nem hozott megértést vagy türelmet az övétől eltérő vallási felfogások iránt a reformáció sem. A lelkiismereti szabadság tiltás alatt volt, a más hiten lévők megtűrésének a gondolata a sátán találmánya, hogy az emberekben kételyt ébresszen és meggyöngítse a hitet. A vallásszabadságért vívott harc az emberi jogokért folytatott sok évszázados küzdelem részévé vált. Ami ma közérthető és elfogadott, akkor főbenjáró bűn volt. Kálvin János szembefordult Sébastien Castellióval, amikor az a türelem, más tanítások megtűrése mellett szólt, emelt szót, és egyetértett a Szentháromságot tagadó Szervét Mihály megégetésével, mások pedig azt hirdették, hogy a kálvinista egyháznak joga van a más vallásban tévelygőkre erővel is rákényszeríteni az „igaz hitet”. Az erdélyi fejedelemségben Európa nyugati részeit messze megelőzve, elsőnek kimondták négy vallás szabadságát és egyenjogúságát. „Majdnem száz év múlva, 1648-ban a vesztfáliai békében emelték be az elismert felekezetek közé a református (kálvinista) egyházat. Mivel pedig közben nyilvánvalóvá lett, hogy az „egy ország — egy vallás” elve a gyakorlatban a legtöbb helyen nem volt megvalósítható, tárgyították a lehetőséget. Eszerint egy ország területén belül élhetnek mind a három felekezethez tartozók, de a tartományuraknak, a földesuraknak jogában áll a maguk vallására kényszeríteni jobbágyaikat. Ez a „cuius regio, eius religio” elve: akié a birtok, az szabja meg a vallást. Egy városon, tartományon vagy birtoktesten belül tehát a vesztfáliai béke továbbra is egyetlen vallás uralmát tartotta megvalósíthatónak. Európa nyugati felében, északi, déli vagy középső részein nagyjából egységes vallási tömbök alakultak ki. Itália és a Pireneusi-félsziget egységes katolikus volt, Skandinávia evangélikus, a német államok országonként katolikusok, evangélikusok vagy a Rajna mentén reformátusok voltak,

s miután XIV. Lajos visszavonta 1685-ben a protestáns kisebbségnek a nantes-i ediktumban adott szabadságjogokat s a hugenottákat áttérésre vagy emigrációra kényszerítette, Franciaország is egységesen katolikussá lett. Európa keleti részén azonban a vallási kép sokkal tarkább volt, s különösen az volt a Kárpát-medencében és éppen Erdélyben, ahol nemegyszer egy településen belül is több, két vagy három felekezet hívei éltek együtt. A békés együttélés megteremtésére itt más utat kellett járni, mint az előbb említett tájakon. A különböző vallások együttélése itt egyébként is évszázadok óta hagyományos volt. Erdélyben, a nyugati és keleti kereszténység határán, a római és az ortodox egyház egyaránt jelen volt, s az 1400-as években Csehországból a huszitizmus is áttért a déli részre. Zsigmond király az 1430-as években Rómából a domonkos rendi inkvizíciót is behívta ellenük, a 16. században pedig a reformáció mindegyik hulláma elérte Erdélyt, és híveket szerzett. A felekezeti tarkaságot még erősítette az etnikai: a vallási különbség nem egy esetben nemzetiségi különbséget is jelentett. Az ortodox vallású románokat kivéve, akiket a reformáció nem érintett, az 1550-es évekre Erdély lakossága a lutheri reformációhoz csatlakozott; maga a fejedelem, Szapolyai János Zsigmond is. Katolikusnak csak a

Szent Bertalan-éji vérengzés (Dubois d'Amiens festménye)

Székelyföld egy része, Csíkszék és néhány főúri család maradt meg. A gyulafehérvári és a váradi katolikus püspöki széket nem töltötték be, a püspökség javait az állam foglalta le. 1557-ben az országgyűlés törvényben bevett vallássá nyilvánította a lutheri evangélikus vallást, azaz a katolikkal azonos jogokat biztosított számára. Majd amikor a magyar lakosság s a fejedelem is a kálvini irányhoz csatlakozott (az erdélyi szászok, megmaradtak a lutheránus vallásban), az 1564. júniusi tordai országgyűlés bevett vallássá nyilvánította a reformátust is. Ahogy a törvény szövege mondja: „A királyi városok, mezővárosok és a falvak bármelyik vallást követhessék, hitükön való prédikátort tarthassanak, a velük ellenkezőt pedig elbocsájthassák.” Azaz: a települések maguk határozzák meg, hogy melyik egyház tanítását fogadják el, s aki a választással nem ért egyet, elköltözhet. Nem nehéz ebben a szövegben az 1555. évi augsburgi vallásbéke hatását felismerni: egy településen csak egy vallás alkosson közösséget. A különbség csak annyi, de ez nem jelentéktelen, hogy a választás szabadságát a paraszti mezővárosoknak és a falvaknak is megadja, s hogy a fejedelem vallása nem válik privilegizált államvallássá. Az erdélyi reformáció azonban ezzel még nem fejeződött be: a reformátusok egy része a magyarul unitáriusnak nevezett antitrinitárius tanokhoz csatlakozott, s udvari papjának, Dávid Ferencnek hatására János Zsigmond fejedelem is unitáriussá lett. Így került sor 1568-ban a tordai országgyűlésen az unitárius vallás egyenjogúsítására. A tordai országgyűlés négy vallás — a katolikus, evangélikus, református és unitárius — szabadságát és egyenjogúságát mondotta ki. Tegyük hozzá: elsőnek a világon. Államvallás nincs, az uralkodói hatalom fölötté áll az egyháznak. Mindenki maga döntheti el, melyik vallást követi. Bárkinek is tilos a más felekezetiüket szidalmazni, papjait gyalázni, ellenük erőszakos cselekedetet elkövetni. Egy olyan korszakban, amelyben tőlünk nyugatra a vallás nevében az országok háborút viselnek egymás ellen, amikor Franciaországban a Szent Bertalan-éji vérengzés több tízezer hugenotta halálát hozza, amikor a Habsburg-császár kijelenti, hogy inkább váljék lakatlan sivataggá országa, de nem tűri meg a protestáns vallásúakat — Erdély a felekezeti béke földje. Itt később is, a katolikus Báthory István vagy a református Bethlen Gábor fejedelmi tanácsában minden felekezet képviselője jelen van, s a felekezeti panaszokat a négy bevett vallás képviselőiből álló bizottságok vizsgálják meg. A vallási türelmetlenségben izzó Európában Erdély a felekezeti béke szigete. A nyugat-európai egyháztörténezszer általánosnak mondható felfogása szerint a felekezeti egyenjogúságot először az angol parlament iktatta törvénybe 1653-ban Cromwell nyomására. Ez az egyen-

jogúság csak a keresztény vallásokra vonatkozott, s közülük is kizárták az unitáriusokat. Ez is mutatja, hogy az egyenjogúsítás nem a mai értelemben vett lelkiismereti szabadság nevében történt, hanem politikai megfontolásból, hogy biztosítsa a társadalom látszólagos egységét. A 17. század második felében az ember természetes jogairól kibontakozó irodalom fordította a figyelmet a vallási türelem kérdésére. Samuel Pufendorf, a neves jogász a Bibliából vett idézetekkel bizonyította, hogy a vallás szabad megválasztása és gyakorlása az ember ősi joga, amibe az egyházi vagy világi többségnek nincs joga beleszólni. A kérdés nagy vitát váltott ki, de csak elméleti síkon maradt. John Locke híres munkája, az 1689-ben kiadott Levél a vallási toleranciáról is filozófiai problémaként tárgyalta a kérdést, a gyakorlati megvalósításra még csak javaslata sem volt. Az általános, mondhatjuk modern értelemben vett vallási türelem csak a 18. század végén született meg, a francia forradalom nyilatkozatában az emberi jogokról. Reformáció elterjedt Magyarországon. Luther tanai már az 1520-as években elterjedtek az országban, főleg szász városokban. Dévai Bíró Mátyás volt az első nagy hatású magyar nyelvű prédikátor) 1590-ben elkészült az első teljes magyar nyelvű vizsolyi Biblia / Károly Gáspár fordításában/, iskolák alakultak Gyulafehérváron, Kolozsváron, Váradon, Tolnán, Debrecenben, Sárospatakon. Nyomdákat alapítottak, a műveltség terjesztésének leggyorsabb eszköze a könyv lett. És jött az ellenreformáció. A katolikus egyház Pázmány Péter (1570-1637) esztergomi érsek és Esterházy Miklós nádor segítségével erősödött meg ismét a XVII. század első felében. Bővült az iskoláztatás. A hívekhez egyre több magyarul beszélő katolikus pap vagy szerzetes jutott el. A küzdelem a különféle egyházak között folytatódott és megmaradt különféle közösségek szintjén, de családon belül is. Véres események következtek, a „Szent Bertalan éjszaka” ismétlődései. Gondoljunk csak a második világháborús zsidóüldözésre. A múlt század családtörténeiseiből ismerjük a katolikus-református vegyes házasságokban dülő viharokat, és azt, ahogyan a vegyes vallású osztályok tanulóit egymásra uszították. Az egyházak közötti béke évtizedek erőfeszítései nyomán éppen napjainkban látszik megvalósulni, amikor a reformáció félévezredes ünnepségei kezdetén a svédországi Lundban a pápa részvételével ökonomikus istentiszteletet tartottak.

De akár a mesében, egyik szemünk mégis sír, hiszen napjaink népvándorlásával kiújult az évszázados keresztény-izlám „háború”. Ez már nemcsak vallási ellentétből, hanem civilizációs különbségekből adódik. A fejlett világban kiharcolt női egyenjogúság áll itt szembe az islám elmaradottsággal, a többnejűséggel, a törvényekben megengedett asszonyveréssel s a túlvilági életről képzelt tanításaikkal, a más hitűek elleni hitetlenség vádjával és a meghirdetett erőszakkal, amely a másképpen gondolkodók ellen megengedi az erőszakot. Úgy tűnik a vallásháborúk végig követik és csupa fájdalmas nyomot hagynak a jobbra érdemes emberiség történetében.

Magyarország vértanúsága. Jelképes fametszet Martin Schrott 1584-ben megjelent címerkönyvében.

TUDNOD KELL, HOGY MI SZÁMÍTUNK RÁD!

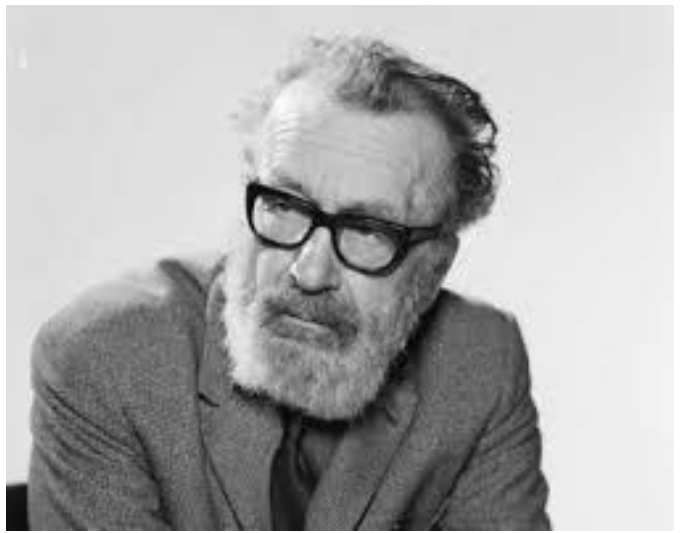
Aksel Sandemose a Jante törvény atyja 1899-ben született és 1965-ben halt meg irodalmi Nobel-díjasként. A díjat 1963-ban ítelték neki. Félig norvég volt és legalább annyira tarthatjuk norvég írónak, mint dánnak. Aksel szegény munkáscsaládból származott és 17 évesen tengerésznek állt, majd rengeteg foglalkozást kipróbált mielőtt író lett belőle.

A Jantelov- vagyis Jante törvénye- az "En flygtning krydser sit spor" regényében jelenik meg. (Én " Egy menekült átlépi az árnyékát " -nak fordítottam a könyv címét, bár szó szerint nem ezt jelenti).

A történetben egy érzékeny fiú, Espen Arnakkes sorsát követhetjük nyomon egy Jante nevű, fiktív településen. A fiatal Espen vívódva keresi az utat ahhoz, hogy el tudja dönteni, hogy mi a jó és mi a rossz egy olyan helyen, ahol az ott lakóknak minden kérdésre van egy halálbiztos válaszuk és nem haboznak egymás "vadhajtásait " nyesegetni. Azt hozzák lépten-nyomon egymás tudomására , hogy amit a másik tesz, az nem jó és elveszik a hitét arra nézve, hogy egyáltalán valamihez is értene. Espennek természetesen csak egyetlen vágya van, hogy minél előbb felnőjön és lelépjen innen a tengerekre hajózni.

Az író az előszóban azt írja, hogy a városka egy fiktív település, bár a természeti adottságait tekintve hasonlít Nykøbing Mors-ra, a szülővárosára, és azt állítja, hogy ami a mondanivalót illeti, az bizony nem csak egész Északra, hanem az egész világra érvényes.

Attól függetlenül, hogy ilyen szépen tisztázta a dolgokat persze kapott hideget-meleget a könyvért, mert annak ellenére, hogy saját kis kezével írta le, nem akarták neki elhinni, hogy nem kimondottan szülővárosának derék polgárait kívánta kifigurázni, hanem egy olyan jelenségről beszél, ami mindenhol jelen van a világban, és amelyért magunk is felelősök vagyunk.

Én magyarként " döngöljön meg a szomszéd tehene " címszó alatt ismerem ezt a jelenséget, vagy azon a kicsinyességen, ahogyan sokszor a tehetséget figyeltük történelmünk során, amely nem is vitte köztünk semmire, legfeljebb máshol. (Azt szokták emlegetni, hogy a legtöbb Nobel-díjasunk is külföldön lett elismert ember.) Nem mennék bele ebbe az elemzésbe, mert anélkül is értjük mi ezt, legalább egymás közt valljuk be, hogy pontosan tudjuk, hogy miről is van szó....

A zárt közösségek világáról egyébként már írtam korábban is az oldalon, figyelmetekbe ajánlom " A másik Dánia " c. írást, amely már modern világunkban, egy másik nézőpontból tekint bele abba a világba, ahol az ember kívülállóként nem sok esélyt kap, és a helyi közösségnek mindenre kész válasza van.

Most pedig lássuk a Jante törvényeket:

1. Nehogy azt hidd, hogy értékes vagy!
2. Ne hidd, hogy egyenrangú vagy velünk!
3. Ne hidd, hogy okosabb vagy, mint MI!
4. Nehogy beképzeld, hogy jobb vagy, mint MI!
5. Nehogy elhidd, hogy többet tudsz, mint MI!
6. Ne hidd, hogy több vagy, mint MI!
7. Ne hidd, hogy bármihez is értesz!
8. Nehogy próbálj kinevetni Minket!
9. Nehogy azt hidd, hogy bárki is kedvel!
10. El ne hidd, hogy bármire is taníthatasz Minket!

Most jöhetne a kérdés, ami sokakat érdekelhet ezen az oldalon, hogy van -e valami, amit én felismerek ebben, ha mégis azt feltételeznénk, hogy az író hiába is tagadja, de mégis kimondottan a dánokról beszélt volna a könyvében. Eszembe jutott, hogy a dánok a közösséget nagyra tartják, ezért is tudnak olyan erősek maradni, ha kívülről támadják ezt a közösséget. Ennek azonban van egy hátulütője is, ha valaki nagyon kilóg a sorból, akár pozitív értelemben, annak nem biztos, hogy babér terem. Ezt annak a magyar focistának az esetével példázhatnám, aki Dániában nőtt fel és kicsi korában szórta a gólokat, de az edző rászólt, hogy ne lőjön már annyi gólt, mert a többi gyerekeknek nem jut labda és emiatt elszontyolódik.

A gyerek apukája arra figyelmeztette ekkor az edzőt, hogy a focit góiban játsszák, amiben természetesen teljesen igaza is van.

A tehetség és az átlagos viszonya egészen vicces kanyart vett itt a két hozzáállás között egy labdajáték kapcsán: az egyiknek az eredmény számít, a másiknak a közösségi élmény. Az egyéniség azonban a modern Dániában úgy tört magának utat, ahogyan az ország földrajzi tagoltsága egyre kisebb lett és korunk individualizmusának bástyáin egyre jobban megtörtek azok a közösségi értékek, amelyekhez talán nem is lenne teljesen felesleges csak egy csöppet visszatérni. Természetesen nem ahhoz a fajta közösséghez, amely betöri azt, aki más, hanem ahhoz a közösséghez, amely minden tagját a közösségi élményen keresztül emeli fel. Erre azt hiszem, hogy nekünk magyaroknak is nagy szükségünk lenne, az utóbbi évek társadalmi ellentéteinek függvényében.

Ebben a szellemben írta Poul A. Jørgensen író és tanár 1977-ben az ún. pozitív Jantelov-t, amely gyors karriert futott be. Ez így hangzik:

1. Tudnod kell, hogy számítunk rád.
2. Beláthatod, hogy körülötted 4-5 ember, a hozzád legközelebb állók- teljes egészében függenek tőled.
3. Tudnod kell, hogy mi tisztában vagyunk azzal, hogy jó és értékes dolgaid vannak, amikre nekünk szükségünk van,
4. Tudnod kell, hogy vannak olyan tulajdonságaid, amelyeket szeretünk.
5. Tudnod kell, hogy mi is tudjuk, hogy mit jelent az, amikor az ember jelentéktelennek, értéktelennek, magányosnak és sikertelennek érzi magát.
6. Tudnod kell, hogy hozzánk tartozol.
7. Tudnod kell, hogy sok mindent megtennénk érted.
8. Hinned kell, hogy saját- és társadalmunk élete nagyon sokban a te hozzájárulásodtól függ.
9. Mi - te és én - meg tudjuk oldani a problémákat együtt.

Pet Tünde

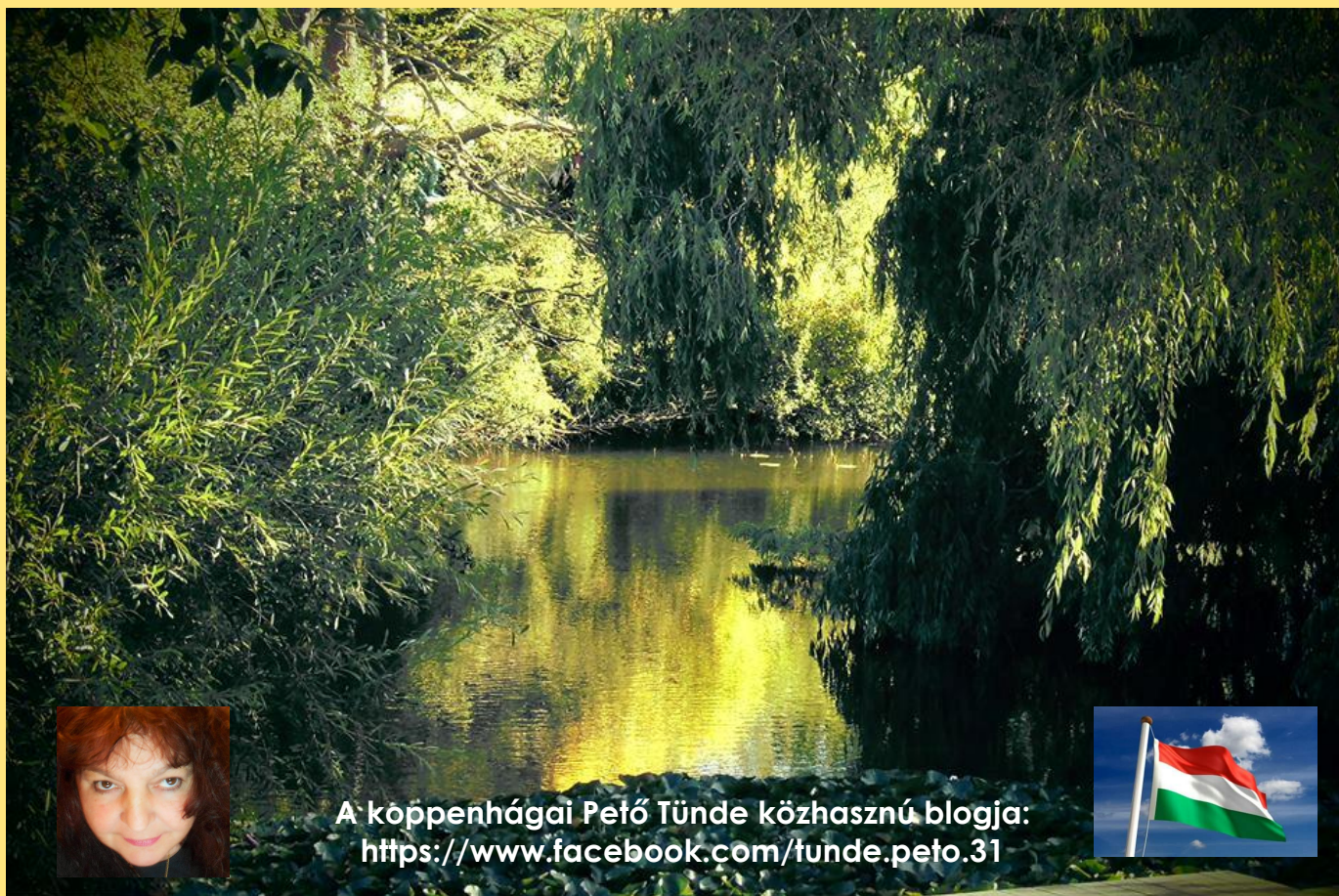

Vilma sikere

A göteborgi országos műkoresolyaversenyen a rövidgyakorlatok után első, az összetettben néhány ponttal az első és második helyezett mögött végzet a lundi Bengtsson Tar Vilma.

Verseny után nővérével, Emmával, aki korcsoportjában a középszintben végzett, a megérdemelt lazacos ebéd egy a hazaút menti halcsárdában. Mindkét lány a versenyzés mellett oktató is, napjaik jórészt a jégpályán töltik.

A köppenhágai Pető Tünde közhasznú blogja:
<https://www.facebook.com/tunde.peto.31>

